

Συμβούλιο
της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Βρυξέλλες, 13 Δεκεμβρίου 2022
(OR. en)

15935/22

ELARG 106
COWEB 190
COEST 914

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΩΝ ΕΡΓΑΣΙΩΝ

Αποστολέας: Γενική Γραμματεία του Συμβουλίου

Αποδέκτης: Αντιπροσωπίες

Θέμα: Διεύρυνση και διαδικασία σταθεροποίησης και σύνδεσης
– Συμπεράσματα του Συμβουλίου

Επισυνάπτονται για τις αντιπροσωπίες τα συμπεράσματα του Συμβουλίου σχετικά με τη διεύρυνση και τη διαδικασία σταθεροποίησης και σύνδεσης, όπως εγκρίθηκαν από το Συμβούλιο στις 13 Δεκεμβρίου 2022.

ΣΧΕΔΙΟ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗ ΔΙΕΥΡΥΝΣΗ
ΚΑΙ ΤΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΣΤΑΘΕΡΟΠΟΙΗΣΗΣ ΚΑΙ ΣΥΝΔΕΣΗΣ

1. Το Συμβούλιο σημειώνει δεόντως την ανακοίνωση της Επιτροπής, της 12ης Οκτωβρίου 2022, σχετικά με την πολιτική διεύρυνσης της ΕΕ, η οποία περιέχει τις εκθέσεις για το Μαυροβούνιο, τη Σερβία, την Τουρκία, τη Βόρεια Μακεδονία, την Αλβανία, τη Βοσνία και Ερζεγοβίνη και το Κόσοβο*, και αναφέρεται για πρώτη φορά στην Ουκρανία, τη Δημοκρατία της Μολδαβίας (στο εξής: Μολδαβία) και τη Γεωργία. Ο απρόκλητος και αδικαιολόγητος επιθετικός πόλεμος της Ρωσίας κατά της Ουκρανίας και η νέα γεωπολιτική πραγματικότητα υπογραμμίζουν την ύψιστη σημασία που έχει η πολιτική διεύρυνσης της ΕΕ ως ισχυρή βάση για την ειρήνη, τη δημοκρατία, την ευημερία, την ασφάλεια και τη σταθερότητα στην ήπειρό μας και ως στρατηγική προτεραιότητα.
2. Το Συμβούλιο επιβεβαιώνει την προσήλωσή του στη διεύρυνση, σύμφωνα με την ανανεωμένη συναίνεση για τη διεύρυνση που ενέκρινε το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο στις 14 και 15 Δεκεμβρίου 2006 και με τα συμπεράσματα του Συμβουλίου που ακολούθησαν. Το Συμβούλιο εξακολουθεί να αναμένει από τους εταίρους να αναλάβουν τα ηνία και να αποδείξουν την ειλικρίνεια των δεσμεύσεών τους και της πολιτικής τους βούλησης υλοποιώντας τις αναγκαίες μεταρρυθμίσεις και σημειώνοντας απτή πρόοδο σε ό,τι αφορά τα θεμελιώδη στοιχεία. Η εξασφάλιση στέρεων και αμετάκλητων επιτευγμάτων στους τομείς του κράτους δικαίου, της οικονομίας, της λειτουργίας των δημοκρατικών θεσμών και των μεταρρυθμίσεων της δημόσιας διοίκησης συνεχίζει να έχει αποφασιστική σημασία για την εκπλήρωση των απαιτήσεων προσχώρησης στην ΕΕ και αποτελεί μακροπρόθεσμη επένδυση στην ειρήνη, τη δημοκρατία, την ευημερία, την ασφάλεια και τη σταθερότητα στην Ευρώπη. Το Συμβούλιο επαναλαμβάνει ότι η υιοθέτηση των βασικών αξιών της ΕΕ και η προσήλωση σε αυτές και στην ευρωπαϊκή προοπτική αποτελεί σταθερή στρατηγική επιλογή, ουσιώδη για κάθε εταίρο που επιθυμεί να προσχωρήσει στην ΕΕ. Η πλήρης ευθυγράμμιση με την κοινή εξωτερική πολιτική και πολιτική ασφαλείας της ΕΕ αποτελεί μέρος αυτής της στρατηγικής επιλογής.

* Η ονομασία αυτή χρησιμοποιείται με επιφύλαξη των θέσεων ως προς το καθεστώς και συνάδει με την απόφαση 1244 (1999) του Συμβουλίου Ασφαλείας των Ηνωμένων Εθνών και τη γνώμη του Διεθνούς Δικαστηρίου σχετικά με τη διακήρυξη της ανεξαρτησίας του Κοσόβου.

3. Υπενθυμίζοντας το θεματολόγιο της Θεσσαλονίκης και τις δηλώσεις της Σόφιας, του Ζάγκρεμπ και του Βrdo, το Συμβούλιο επαναλαμβάνει την πλήρη και αδιαμφισβήτητη δέσμευση της ΕΕ στην προοπτική προσχώρησης των Δυτικών Βαλκανίων στην ΕΕ. Το μέλλον των Δυτικών Βαλκανίων και των πολιτών τους βρίσκεται εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η ΕΕ θα συνεχίσει να ενισχύει και να εντείνει τη δραστηριοποίησή της σε όλα τα επίπεδα για να υποστηρίξει τον πολιτικό, οικονομικό και κοινωνικό μετασχηματισμό της περιοχής, μεταξύ άλλων μέσω συνεχούς αρωγής που θα βασίζεται στην επίτευξη απτής προόδου ως προς το κράτος δικαίου και τις κοινωνικοοικονομικές μεταρρυθμίσεις, καθώς και στη συμμόρφωση των εταίρων με τις αξίες, τους κανόνες και τα πρότυπα της ΕΕ. Στο πλαίσιο αυτό, το Συμβούλιο προσβλέπει στην πλήρη εφαρμογή του οικονομικού και επενδυτικού σχεδίου, της πράσινης ατζέντας και του ψηφιακού θεματολογίου για τα Δυτικά Βαλκάνια, που αποτελούν στο σύνολό τους σημαντικά εργαλεία για τη γεφύρωση του κοινωνικοοικονομικού χάσματος, τη βελτίωση των υποδομών και της συνδεσιμότητας, και τη στήριξη της πράσινης και ψηφιακής μετάβασης της περιοχής, συντελώντας παράλληλα στην οικοδόμηση ανθεκτικότητας και ενεργειακής ανεξαρτησίας. Η ΕΕ ενισχύει σταθερά τις επαφές της με τα Δυτικά Βαλκάνια για θέματα πολιτικής, εστιάζοντας σε βασικούς τομείς κοινού ενδιαφέροντος, όπως η μετανάστευση, η δικαιοσύνη και οι εσωτερικές υποθέσεις, η οικονομία και η ενιαία αγορά, η ενέργεια, οι μεταφορές και η ψηφιακή πολιτική, η υγεία, η πολιτική προστασία, η κοινωνική πολιτική, η παιδεία και η έρευνα και καινοτομία, καθώς και στις εξωτερικές υποθέσεις, την ασφάλεια και την άμυνα.

Το Συμβούλιο παραμένει προσηλωμένο στην περαιτέρω διεύρυνση αυτών των εποικοδομητικών επαφών, όπως φάνηκε πολύ πρόσφατα με τη σύνοδο κορυφής ΕΕ-Δυτικών Βαλκανίων στα Τίρανα, στις 6 Δεκεμβρίου, και με τη δήλωση των Τιράνων με την οποία ευθυγραμμίστηκαν όλοι οι εταίροι.

Η Τουρκία παραμένει υποψήφια χώρα και βασικός εταίρος σε πολλούς τομείς κοινού ενδιαφέροντος.

4. Το Συμβούλιο υπενθυμίζει την ιστορική σημασία της απόφασης του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου της 23ης Ιουνίου 2022 να αναγνωρίσει την ευρωπαϊκή προοπτική της Ουκρανίας και της Μολδαβίας και να χορηγήσει στην καθεμιά καθεστώς υποψήφιας χώρας. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο αναγνώρισε επίσης την ευρωπαϊκή προοπτική της Γεωργίας και επιβεβαίωσε ότι είναι έτοιμο να της χορηγήσει καθεστώς υποψήφιας χώρας όταν θα έχει σημειωθεί πρόοδος ως προς τις προτεραιότητες που αναφέρονται στη γνώμη της Επιτροπής σχετικά με την αίτηση προσχώρησής της.

5. Το μέλλον της Ουκρανίας, της Μολδαβίας και της Γεωργίας και το μέλλον των πολιτών τους βρίσκεται εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης.
6. Το Συμβούλιο αναγνωρίζει τις σημαντικές προσπάθειες που κατέβαλε η **Ουκρανία** τους τελευταίους μήνες για την επίτευξη των στόχων στους οποίους εδράζεται το καθεστώς της ως υποψήφιας για ένταξη στην ΕΕ χώρας. Το Συμβούλιο εκφράζει την ικανοποίησή του για τις μεταρρυθμιστικές προσπάθειες της Ουκρανίας παρά τους δύσκολους καιρούς και ενθαρρύνει τη χώρα να συνεχίσει την πορεία αυτή και να εκπληρώσει τους όρους που περιλαμβάνονται στη γνώμη της Επιτροπής σχετικά με την αίτηση προσχώρησής της, προκειμένου να προχωρήσει προς τη μελλοντική ένταξή της στην ΕΕ.

Το 8ο Συμβούλιο Σύνδεσης ΕΕ-Ουκρανίας τον Σεπτέμβριο του 2022 αναγνώρισε τη σημαντική πρόοδο που έχει ήδη σημειώσει η Ουκρανία στη μεταρρυθμιστική της διαδικασία, έλαβε υπό σημείωση το σχέδιο δράσης που εκπόνησε η Ουκρανία για την εφαρμογή των μέτρων που περιλαμβάνονται στη γνώμη της Επιτροπής, και υπογράμμισε τη σημασία που έχει η πλήρης και αποτελεσματική εφαρμογή.

Το Συμβούλιο καλεί την Επιτροπή να καταρτίσει χάρτη πορείας με τα επόμενα βήματα για τη διευκόλυνση της πρόσβασης της Ουκρανίας στην ενιαία αγορά της ΕΕ, αξιοποιώντας στο έπακρο τις δυνατότητες που προσφέρει η συμφωνία σύνδεσης και η σφαιρική και σε βάθος ζώνη ελευθέρων συναλλαγών (DCFTA) με την Ουκρανία.

7. Το Συμβούλιο αναγνωρίζει τις σημαντικές προσπάθειες της **Μολδαβίας** ως προς την επιδίωξη των στόχων στους οποίους εδράζεται το καθεστώς της ως υποψήφιας για ένταξη στην ΕΕ χώρας και ενθαρρύνει τη χώρα να συνεχίσει το πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων που έχει θεσπίσει και να εκπληρώσει τους όρους που περιλαμβάνονται στη γνώμη της Επιτροπής σχετικά με την αίτηση προσχώρησής της προκειμένου να προχωρήσει προς τη μελλοντική ένταξή της στην ΕΕ. Το Συμβούλιο δίνει έμφαση στην περαιτέρω εμβάθυνση της τομεακής συνεργασίας της ΕΕ με τη Μολδαβία και στην ένταξή της στην εσωτερική αγορά της ΕΕ, με βάση την ενισχυμένη εφαρμογή της σφαιρικής και σε βάθος ζώνης ελεύθερων συναλλαγών Μολδαβίας-ΕΕ (DCFTA). Το Συμβούλιο προσβλέπει στη διεξαγωγή της 7ης συνόδου του Συμβουλίου Σύνδεσης ΕΕ-Δημοκρατίας της Μολδαβίας το συντομότερο δυνατόν.

8. Το Συμβούλιο αναγνωρίζει τα σημαντικά βήματα που έχει πραγματοποιήσει η **Γεωργία** στη μεταρρυθμιστική της διαδικασία, όπως τονίστηκε επίσης στο 7ο Συμβούλιο Σύνδεσης ΕΕ-Γεωργίας τον Σεπτέμβριο του 2022. Το Συμβούλιο ενθαρρύνει τη Γεωργία να συνεχίσει τη μεταρρυθμιστική της πορεία και να εφαρμόσει πλήρως τις προτεραιότητες που καθορίζονται στη γνώμη της Επιτροπής σχετικά με την αίτηση προσχώρησής της, προκειμένου να της χορηγηθεί καθεστώς υποψήφιας χώρας. Το Συμβούλιο δίνει έμφαση στην περαιτέρω εμβάθυνση της τομεακής συνεργασίας της ΕΕ με τη Γεωργία, με βάση την ενισχυμένη εφαρμογή της σφαιρικής και σε βάθος ζώνης ελεύθερων συναλλαγών Γεωργίας–ΕΕ (DCFTA).
9. Το Συμβούλιο υπενθυμίζει ότι η Επιτροπή έχει κληθεί να υποβάλει έκθεση σχετικά με την εκπλήρωση των όρων που περιλαμβάνονται στις γνώμες της Επιτροπής για τις αντίστοιχες αιτήσεις προσχώρησης στο πλαίσιο της τακτικής της δέσμης μέτρων για τη διεύρυνση το 2023. Με την επιφύλαξη αυτής της συνολικής, τακτικής υποβολής εκθέσεων, το Συμβούλιο λαμβάνει υπό σημείωση την πρόθεση της Επιτροπής να ενημερώσει σχετικά το Συμβούλιο την άνοιξη του 2023.
10. Σύμφωνα με προηγούμενα συμπεράσματα του Συμβουλίου και στο πλαίσιο των πολιτικών κριτηρίων της Κοπεγχάγης και της διαδικασίας σταθεροποίησης και σύνδεσης, που παραμένει το κοινό πλαίσιο για τις σχέσεις με τα Δυτικά Βαλκάνια, το Συμβούλιο επιβεβαιώνει, σύμφωνα με την ανανεωμένη συναίνεση του 2006 για τη διεύρυνση, την ανάγκη για δίκαιους και αυστηρούς όρους και την αρχή ότι κάθε χώρα κρίνεται με βάση τις δικές της επιδόσεις. Στο πλαίσιο αυτό, το Συμβούλιο τονίζει ότι είναι σημαντικό να διασφαλιστεί ότι η ΕΕ μπορεί να διατηρήσει και να εμβαθύνει τη δική της ανάπτυξη, περιλαμβανομένης της ικανότητάς της να ενσωματώνει νέα μέλη. Το Συμβούλιο εκφράζει ικανοποίηση για το γεγονός ότι η αναθεωρημένη μεθοδολογία διεύρυνσης εφαρμόζεται πλέον στις τέσσερις χώρες που συμμετέχουν στις διαπραγματεύσεις, Μαυροβούνιο, Σερβία, Αλβανία και Βόρεια Μακεδονία, με αποτέλεσμα η διαδικασία προσχώρησης να εστιάζει περισσότερο σε θεμελιώδεις μεταρρυθμίσεις, να είναι πιο προβλέψιμη και να βασίζεται σε αντικειμενικά κριτήρια και αυστηρά θετικά και αρνητικά προαπαιτούμενα, καθώς και στην αναστρεψιμότητα. Προσβλέπει στη διερεύνηση του πλήρους δυναμικού της, ιδίως δε στη σταδιακή ένταξή της σε επιμέρους πολιτικές της ΕΕ, στην αγορά της ΕΕ και σε προγράμματα της ΕΕ, εξασφαλίζοντας συγχρόνως ίσους όρους ανταγωνισμού και με την επιφύλαξη επίτευξης προόδου στις μεταρρυθμιστικές προτεραιότητες.

11. Υπενθυμίζοντας τα συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου του Ιουνίου 2022, το Συμβούλιο ενθαρρύνει την περαιτέρω προώθηση της βαθμιαίας ολοκλήρωσης μεταξύ της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των εταίρων ήδη κατά τη διαδικασία της διεύρυνσης με αναστρέψιμο και αξιοκρατικό τρόπο. Το Συμβούλιο εκφράζει ικανοποίηση για τα τομεακά μέτρα που έχουν ήδη ληφθεί εν προκειμένω, σύμφωνα με την αναθεωρημένη μεθοδολογία διεύρυνσης. Στο πλαίσιο αυτό, το Συμβούλιο λαμβάνει υπό σημείωση τη χαρτογράφηση των υφιστάμενων και των δυνητικών μέτρων ενσωμάτωσης και προσβλέπει στην εξέταση προτάσεων για περαιτέρω εφαρμογή των μέτρων αυτών, ιδίως σε τομείς αμοιβαίου ενδιαφέροντος.
12. Λαμβάνοντας υπόψη τη γενικότερη πορεία των εργασιών στο πλαίσιο των τρεχουσών μεταρρυθμιστικών προσπαθειών των εταίρων, το Συμβούλιο τονίζει ότι είναι επείγουσα ανάγκη να επικεντρωθούν σε **θεμελιώδεις μεταρρυθμίσεις** ώστε να αντιμετωπιστούν ορισμένες επίμονες διαρθρωτικές ελλείψεις στους τομείς του κράτους δικαίου, των θεμελιωδών δικαιωμάτων, συμπεριλαμβανομένων της ελευθερίας έκφρασης και της ελευθερίας των μέσων ενημέρωσης, της ενίσχυσης των δημοκρατικών θεσμών και της μεταρρύθμισης της δημόσιας διοίκησης, καθώς και στα οικονομικά κριτήρια. Οι καλές και σταθερές επιδόσεις στην εφαρμογή των μεταρρυθμίσεων και η παραγωγή **συγκεκριμένων και απτών αποτελεσμάτων** σε αυτούς τους κρίσιμους τομείς εξακολουθούν να έχουν ουσιώδη σημασία και να καθορίζουν τον γενικό ρυθμό των διαπραγματεύσεων προσχώρησης.
13. Το Συμβούλιο επαναλαμβάνει ότι το **κράτος δικαίου** αποτελεί θεμελιώδη αξία στην οποία βασίζεται η ΕΕ, κρίσιμη πτυχή του δημοκρατικού μετασχηματισμού που βρίσκεται στο επίκεντρο τόσο της διαδικασίας διεύρυνσης όσο και της διαδικασίας σταθεροποίησης και σύνδεσης, καθώς και τον βασικό γνώμονα βάσει του οποίου αξιολογείται η πρόοδος προς την προσχώρηση στην ΕΕ. Ως εκ τούτου, είναι σημαντικό η πρόοδος των εταίρων σε αυτόν τον τομέα να είναι αποφασιστική, απτή και μη αναστρέψιμη. Το Συμβούλιο εκφράζει ικανοποίηση για την πρόοδο ορισμένων εταίρων σε αυτόν τον κρίσιμο τομέα, παράλληλα όμως σημειώνει με βαθιά ανησυχία ότι οι καταγεγραμμένες συνολικές αδυναμίες επιβεβαιώνουν ότι πρόκειται για τον περισσότερο προβληματικό τομέα. Η έλλειψη ικανοποιητικής προόδου εξακολουθεί να σχετίζεται με την έλλειψη πραγματικής πολιτικής βούλησης, με τις αδυναμίες στον τομέα της δικαιοσύνης και της ανεξαρτησίας της δικαιοσύνης, και με την εκτεταμένη διαφθορά και το εκτεταμένο οργανωμένο έγκλημα — ζητήματα που δεν παύουν να προκαλούν ανησυχία και πρέπει να αντιμετωπιστούν κατ' απόλυτη προτεραιότητα. Σύμφωνα με την αναθεωρημένη μεθοδολογία, η πολιτική καταπολέμησης της διαφθοράς ενσωματώνεται στο σύνολο των κεφαλαίων, με ιδιαίτερη έμφαση στα σχετικά κεφάλαια και στις σχετικές ομάδες κεφαλαίων. Το Συμβούλιο καλεί όλους τους εταίρους να εντείνουν τις προσπάθειές τους, ιδίως στον τομέα των δημόσιων συμβάσεων, έναν από τους πλέον ευάλωτους στη διαφθορά τομείς.

14. Το Συμβούλιο σημειώνει με ανησυχία ότι οι περισσότερες ελλείψεις που διαπιστώθηκαν πέρυσι στον τομέα της προστασίας των **θεμελιωδών δικαιωμάτων** εξακολουθούν να ισχύουν σε μεγάλο βαθμό, σε ορισμένες περιπτώσεις δε έχουν επιδεινωθεί. Ενώ το πλαίσιο πολιτικής εφαρμόζεται σταδιακά, ιδίως όσον αφορά την καταπολέμηση των διακρίσεων και την καταπολέμηση της έμφυλης βίας, εξακολουθούν να υπάρχουν συστημικά κενά. Για την αντιμετώπιση αυτών των ελλείψεων απαιτούνται επείγοντως αξιόπιστα και ουσιαστικά μέτρα, συμπεριλαμβανομένης της ορθής εφαρμογής τους. Η ισχύουσα νομοθεσία πρέπει επίσης να τηρείται στην πράξη. Ιδιαίτερη ανησυχία προκαλούν οι ελλείψεις που αφορούν τα δικαιώματα του παιδιού και τα δικαιώματα και τη μη διακριτική μεταχείριση των ατόμων που ανήκουν σε μειονότητες και των ατόμων που βρίσκονται σε ευάλωτη κατάσταση, όπως οι Ρομά, τα άτομα με αναπηρία, οι λεσβίες, ομοφυλόφιλοι, αμφιφυλόφιλα, τρανς και ίντερσεξ άτομα (**ΛΟΑΤΙ**) και τα άτομα που ανήκουν σε εθνικές μειονότητες. Όσον αφορά την ισότητα των φύλων, το Συμβούλιο επαναλαμβάνει ότι πρέπει να διασφαλιστούν η ενδυνάμωση των γυναικών και των κοριτσιών και η πλήρης άσκηση των θεμελιωδών δικαιωμάτων τους. Επιπλέον, η κατάσταση όσον αφορά την **ελευθερία έκφρασης, την ελευθερία των μέσων ενημέρωσης και την πολυφωνία** —που είναι βασικοί πυλώνες μιας δημοκρατικής κοινωνίας— παραμένει βαθιά ανησυχητική, η δε πρόοδος είναι περιορισμένη ή και μηδενική στις περισσότερες περιπτώσεις, ενώ σε μία περίπτωση συνεχίζει να σημειώνεται σοβαρή οπισθοδρόμηση. Οι απειλές, ο εκφοβισμός και οι επιθέσεις κατά μέσων ενημέρωσης, δημοσιογράφων και άλλων παραγόντων των μέσων ενημέρωσης πρέπει να διερευνηθούν και να αντιμετωπιστούν αποφασιστικά. Πρέπει επίσης να διασφαλιστούν η πολυφωνία, η ανεξαρτησία των φορέων παρακολούθησης των μέσων ενημέρωσης και η διαφάνεια της χρηματοδότησης των μέσων ενημέρωσης, προκειμένου να διαφυλαχθεί η ανεξαρτησία των μέσων ενημέρωσης και να αποτρέπονται οι άνευ λόγου προτροπές σε αυτολογοκρισία.
15. **Η μεταρρύθμιση της δημόσιας διοίκησης** παραμένει γενική βασική πρόκληση. Το Συμβούλιο εκφράζει ικανοποίηση για τις περιπτώσεις θετικών μεταρρυθμίσεων, όπως η παροχή ψηφιακών υπηρεσιών, παράλληλα όμως σημειώνει ότι είναι αναγκαία η αποπολιτικοποίηση και η αύξηση της λογοδοσίας και του επαγγελματισμού σε όλα τα επίπεδα — βασικά στοιχεία μιας αποτελεσματικής και υπεύθυνης διακυβέρνησης που είναι ικανή να αντιδρά.

16. Η εύρυθμη **λειτουργία και η ανεξαρτησία των δημοκρατικών θεσμών** —ουσιώδη στοιχεία για την εύρυθμη λειτουργία της δημοκρατίας και βασικές προϋποθέσεις για την προσχώρηση στην ΕΕ— εξακολουθούν να συνιστούν πειστική πρόκληση για τους περισσότερους εταίρους. Το Συμβούλιο σημειώνει με βαθιά ανησυχία ότι η έλλειψη πραγματικής πολιτικής βούλησης συνεχίζει να αποτελεί τον κύριο λόγο για την έλλειψη ουσιαστικής προόδου στον τομέα αυτόν. Η έντονη πολιτική πόλωση και η έλλειψη διακομματικού διαλόγου παρακωλύουν ή υπονομεύουν την ορθή λειτουργία των δημοκρατικών συστημάτων και των θεσμών τους. Το Συμβούλιο σημειώνει πόσο σημαντικές είναι, πέρα από τους πιο συμμετοχικούς και εποικοδομητικούς πολιτικούς διαλόγους, οι διατάξεις που επιτρέπουν στις οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών να λειτουργούν ελεύθερα και να συμμετέχουν ουσιαστικά και χωρίς αποκλεισμούς στη χάραξη πολιτικής. Το Συμβούλιο υπενθυμίζει ότι η πρόοδος και σε αυτόν τον τομέα συνδέεται με την ουσιαστική πρόοδο των μεταρρυθμίσεων σε άλλους θεμελιώδεις τομείς, ιδίως στο κράτος δικαίου.
17. Σε ό,τι αφορά τα **οικονομικά κριτήρια**, το Συμβούλιο χαιρετίζει και συμμερίζεται την ανάλυση της Επιτροπής. Το Συμβούλιο τονίζει την ανάγκη επιτάχυνσης των διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων για να προαχθεί η βιώσιμη ανάκαμψη, καθώς και για να εξασφαλιστεί ότι πληρούνται τα οικονομικά κριτήρια για την προσχώρηση στην ΕΕ. Η μείωση της ευπάθειας σε εξωτερικούς κλυδωνισμούς και η αύξηση της επισιτιστικής και της ενεργειακής ασφάλειας έχουν αποκτήσει ακόμα πιο κρίσιμη σημασία μετά τον επιθετικό πόλεμο της Ρωσίας κατά της Ουκρανίας. Τα υψηλά επίπεδα φτώχειας εξακολουθούν να αποτελούν πρόβλημα σε όλους τους εταίρους, γεγονός που δείχνει ότι πρέπει να βελτιωθεί η αποτελεσματικότητα των συστημάτων κοινωνικής προστασίας και των στοχευμένων κοινωνικών δαπανών. Η ΕΕ επαναλαμβάνει τη δέσμευσή της να συνεχίσει να συνεργάζεται και να παρέχει βοήθεια, ιδίως ενισχύοντας την ανθεκτικότητα των εταίρων των Δυτικών Βαλκανίων και τη συμμετοχή τους σε μέτρα της ΕΕ με σκοπό να μετριαστούν οι αρνητικές επιπτώσεις του επιθετικού πολέμου της Ρωσίας κατά της Ουκρανίας, ιδίως σε κρίσιμους τομείς όπως η επισιτιστική και η ενεργειακή ασφάλεια και οι κυβερνοαπειλές. Το πακέτο ενεργειακής στήριξης της ΕΕ στα Δυτικά Βαλκάνια έχει ιδιαίτερη σημασία, καθώς συμβάλλει στην άμβλυνση των άμεσων επιπτώσεων της ενεργειακής κρίσης στις πλέον ευάλωτες ομάδες, προωθώντας παράλληλα την ενεργειακή μετάβαση και διαφοροποίηση.

Η ΕΕ εξακολουθεί να υποστηρίζει τους εταίρους της και να παρέχει συνδρομή ιδίως σε εκείνους που ευθυγραμμίζονται πλήρως με την κοινή εξωτερική πολιτική και πολιτική ασφαλείας της ΕΕ.

18. Η βελτίωση της ανταγωνιστικότητας και του επιχειρηματικού περιβάλλοντος και η εμβάθυνση της περιφερειακής οικονομικής ολοκλήρωσης αναμένεται να αυξήσουν σημαντικά την οικονομική μεγέθυνση των εταίρων και την ελκυστικότητά τους ως προορισμών για επενδύσεις. Για τους εταίρους των Δυτικών Βαλκανίων, η **ολοκλήρωση της κοινής περιφερειακής αγοράς των Δυτικών Βαλκανίων** έχει ιδιαίτερη σημασία. Το Συμβούλιο επαναλαμβάνει ότι οι μεταρρυθμίσεις σε άλλους θεμελιώδεις τομείς εξακολουθούν να έχουν ουσιαστική σημασία για την οικονομική ανάκαμψη και ανάπτυξη, όπως και οι προσπάθειες να παταχθεί η διαφθορά, να βελτιωθεί το κράτος δικαίου, να ενισχυθεί η διαφάνεια και να ενδυναμωθούν οι θεσμοί και ο κοινωνικός διάλογος, που επίσης ωφελούν τις οικονομίες. Στο πλαίσιο αυτό, το Συμβούλιο υπογραμμίζει πόσο σημαντικό είναι να χαρακτηρίζονται από πλήρη διαφάνεια όλες οι επενδύσεις, ιδίως εκείνες που περιλαμβάνουν διαδικασίες σύναψης δημόσιων συμβάσεων. Για να αξιοποιηθούν οι οικονομικές δυνατότητες των εταίρων εξακολουθεί επίσης να απαιτείται η εφαρμογή των μεταρρυθμίσεων που προβλέπονται στα Προγράμματα Οικονομικής Μεταρρύθμισης και στις κατευθύνσεις πολιτικής που εγκρίνονται από κοινού με τα κράτη μέλη της ΕΕ. Θα πρέπει να συνεχιστούν οι προσπάθειες για εξασφάλιση της δημοσιονομικής σταθερότητας και μετατόπιση των προϋπολογισμών προς δομές περισσότερο προσανατολισμένες στην ανάπτυξη, μεταξύ άλλων με την προώθηση της κρίσιμης πράσινης και ψηφιακής μετάβασης και της ανάπτυξης του ανθρώπινου κεφαλαίου.
19. Η **πράσινη ατζέντα και η βιώσιμη συνδεσιμότητα** είναι καθοριστικής σημασίας για μια βιώσιμη και ανθεκτική στον χρόνο ανάκαμψη, η οποία θα ωφελήσει τόσο τις επιχειρήσεις όσο και το ευρύτερο κοινό. Το Συμβούλιο υπογραμμίζει την απόλυτη ανάγκη να αντιμετωπιστεί η κλιματική αλλαγή σύμφωνα με τις φιλοδοξίες της ΕΕ για το κλίμα, να επισπευσθεί η ευθυγράμμιση με το κεκτημένο της ΕΕ και να ενισχυθεί η υλοποίηση της μετάβασης σε κλιματικά ουδέτερες, ανθεκτικές, βιώσιμες, κυκλικές και αποδοτικές ως προς τη χρήση των πόρων οικονομίες.
20. Το Συμβούλιο παροτρύνει τους εταίρους να εφαρμόσουν πλήρως τα μέτρα που περιλαμβάνονται στα κοινά συμπεράσματα του οικονομικού και δημοσιονομικού διαλόγου μεταξύ της ΕΕ και των Δυτικών Βαλκανίων και της Τουρκίας, της 24ης Μαΐου 2022, με βάση τα οικεία Προγράμματα Οικονομικής Μεταρρύθμισης. Το Συμβούλιο υπενθυμίζει ότι η ΕΕ εξακολουθεί να είναι μακράν ο σημαντικότερος οικονομικός εταίρος των Δυτικών Βαλκανίων και της Τουρκίας.

21. **Οι σχέσεις καλής γειτονίας και η περιφερειακή συνεργασία** παραμένουν ουσιώδη στοιχεία της διαδικασίας διεύρυνσης, καθώς και της διαδικασίας σταθεροποίησης και σύνδεσης. Το Συμβούλιο εκφράζει ικανοποίηση για την πρόοδο που έχει σημειωθεί και επαναλαμβάνει τη σημασία της περιφερειακής συνεργασίας. Η δημιουργία της **κοινής περιφερειακής αγοράς των Δυτικών Βαλκανίων** —μιας αγοράς ανοικτής, χωρίς αποκλεισμούς και βασισμένης σε κανόνες και πρότυπα της ΕΕ— παραμένει κεφαλαιώδους σημασίας για την πλήρη αξιοποίηση του δυναμικού της περιοχής και του οικονομικού και επενδυτικού σχεδίου, αποτελεί δε σκαλοπάτι για την περαιτέρω ενσωμάτωση στην ενιαία αγορά της ΕΕ. Το Συμβούλιο εκφράζει ικανοποίηση για τις πρόσφατες συμφωνίες σχετικά με την ελεύθερη κυκλοφορία με ταυτότητες, την αναγνώριση των τίτλων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και την αναγνώριση των επαγγελματικών προσόντων γιατρών, οδοντιάτρων και αρχιτεκτόνων.
22. Εξακολουθούν να απαιτούνται αποφασιστικές προσπάθειες για την προώθηση της **συμφιλίωσης και της περιφερειακής σταθερότητας** συμπεριλαμβανομένης της εξεύρεσης οριστικών λύσεων σε διμερείς διαφορές και ζητήματα των εταίρων που έχουν τις ρίζες τους στην κληρονομιά του παρελθόντος, σύμφωνα με το διεθνές δίκαιο και καθιερωμένες αρχές, περιλαμβανομένης της συμφωνίας περί ζητημάτων διαδοχής, καθώς και στις εναπομένουσες υποθέσεις αγνοουμένων και θέματα που αφορούν εγκλήματα πολέμου. Το Συμβούλιο επαναλαμβάνει ότι καμία πλευρά δεν μπορεί να αρνείται τις γενοκτονίες, να χρησιμοποιεί εμπρηστική ρητορική ή να εξυμνεί εγκληματίες πολέμου. Δηλώσεις και ενέργειες που έχουν αρνητικό αντίκτυπο στις σχέσεις καλής γειτονίας και στην ειρηνική διευθέτηση των διαφορών θα πρέπει να αποφεύγονται. Υφιστάμενες διμερείς συμφωνίες, μεταξύ των οποίων η συμφωνία των Πρεσπών μεταξύ της Βόρειας Μακεδονίας και της Ελλάδας και η Συνθήκη φιλίας, καλής γειτονίας και συνεργασίας μεταξύ της Βόρειας Μακεδονίας και της Βουλγαρίας, πρέπει να εφαρμοστούν καλόπιστα.

23. Δεδομένης της νέας γεωπολιτικής πραγματικότητας που έχει διαμορφωθεί από τον επιθετικό πόλεμο της Ρωσίας κατά της Ουκρανίας, το Συμβούλιο τονίζει κατηγορηματικά ότι είναι σημαντικό να βαθύνει περαιτέρω η συνεργασία σε θέματα εξωτερικής πολιτικής και ότι η Ένωση αναμένει από τους εταίρους να ευθυγραμμιστούν με την **κοινή εξωτερική πολιτική και πολιτική ασφαλείας της ΕΕ**, δεδομένου ότι η ευθυγράμμιση αυτή αποτελεί βασική πτυχή της διαδικασίας προσχώρησης στην ΕΕ και ηχηρή έκφραση της στρατηγικής επιλογής και της θέσης ενός εταίρου σε μια κοινότητα αξιών. Τούτο αποκτά ιδιαίτερη σημασία σε περιπτώσεις όπου διακυβέρονται μείζονα κοινά συμφέροντα, όπως είναι η περίπτωση της επιβολής περιοριστικών μέτρων στην παρούσα κρίσιμη γεωπολιτική συνθήκη. Ως εκ τούτου, το Συμβούλιο επιδοκιμάζει και συγχαίρει τους περισσότερους εταίρους για τη σταθερή ευθυγράμμισή τους, ενώ καλεί όσους δεν το έχουν πράξει ακόμη να βελτιώσουν αποφασιστικά την ευθυγράμμισή τους, μεταξύ άλλων με τα περιοριστικά μέτρα, και να αποφεύγουν ενέργειες που αντιβαίνουν στον δεδηλωμένο στόχο τους να προσχωρήσουν στην ΕΕ. Η αποτροπή της καταστρατήγησης των περιοριστικών μέτρων της ΕΕ που θεσπίστηκαν ως απάντηση στον επιθετικό πόλεμο της Ρωσίας κατά της Ουκρανίας είναι κεφαλαιώδους σημασίας.

Οι **υβριδικές απειλές** έχουν γίνει ακόμα πιο σοβαρές μετά την εισβολή της Ρωσίας στην Ουκρανία. Οι πράξεις χειραγώγησης πληροφοριών, συμπεριλαμβανομένης της παραπληροφόρησης, αποσκοπούν στην αμφισβήτηση της αξιοπιστίας της ΕΕ, στην υπονόμευση της εμπιστοσύνης των πολιτών στους δημοκρατικούς θεσμούς, και στην ενίσχυση της πόλωσης και των εθνοτικών διαιρέσεων. Το Συμβούλιο υπενθυμίζει ότι εντείνει συνεχώς τη συνεργασία του με εταίρους για την αντιμετώπιση υβριδικών απειλών, ιδίως όσον αφορά την κυβερνοανθεκτικότητα και την κυβερνοασφάλεια, συμπεριλαμβανομένης της προστασίας των υποδομών ζωτικής σημασίας και της επισιτιστικής και της ενεργειακής ασφάλειας. Η ΕΕ θα συνεχίσει να βαθαίνει αυτή τη συνεργασία και τη στήριξη που παρέχει στους εταίρους. Στο πλαίσιο αυτό, η **στρατηγική επικοινωνία** και η αντιμετώπιση της χειραγώγησης πληροφοριών εξακολουθούν να έχουν καίρια σημασία. Το Συμβούλιο ζητεί από όλους τους εταίρους να προβάλλουν με σαφήνεια τα οφέλη και τις υποχρεώσεις της πορείας τους προς την ΕΕ, καθώς και τη δική τους προσήλωση στις αξίες της ΕΕ και τις σχετικές απαραίτητες μεταρρυθμίσεις.

24. Η τρομοκρατία, η ριζοσπαστικοποίηση και το οργανωμένο έγκλημα εξακολουθούν να αποτελούν σοβαρές απειλές για την ασφάλεια της ΕΕ και όλων των εταίρων. Σύμφωνα με προηγούμενα συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου και του Συμβουλίου, το Συμβούλιο επαναλαμβάνει ότι είναι σημαντικό να συνεχιστεί και να ενισχυθεί περαιτέρω η συνεργασία για την **καταπολέμηση της τρομοκρατίας**, ιδίως όσον αφορά την πρόληψη και την καταπολέμηση όλων των μορφών ριζοσπαστικοποίησης —θρησκευτικού, εθνοτικού / εθνικιστικού ή πολιτικού χαρακτήρα— όπου απαιτούνται περισσότερες προσπάθειες. Μολονότι λαμβάνει υπό σημείωση ορισμένα θετικά αποτελέσματα, το Συμβούλιο επισημαίνει ότι, για την **καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος**, εξακολουθούν να απαιτούνται περαιτέρω προσπάθειες και σταθερό ιστορικό επιδόσεων όσον αφορά τις τελεσίδικες καταδικαστικές αποφάσεις και την κατάσχεση και δήμευση περιουσιακών στοιχείων εγκληματικής προέλευσης. Το Συμβούλιο τονίζει ότι όλοι οι εταίροι πρέπει να αναλάβουν αποφασιστική και άμεση δράση για την καταπολέμηση του εγκλήματος και την πάταξη της **διαφθοράς**, καθώς η συνολική έλλειψη αξιοσημείωτων αποτελεσμάτων αυξάνει τον κίνδυνο οπισθοδρόμησης και διαμορφώνει επίσης ένα κλίμα ατιμωρησίας και ανισότητας. Θα πρέπει να αίρεται χωρίς καθυστέρηση κάθε μέτρο που θα μπορούσε να εκθέσει σε κίνδυνο ή να υπονομεύσει την ευθυγράμμιση με το κεκτημένο και τις πολιτικές της ΕΕ, συμπεριλαμβανομένων των διαδικασιών και των μέτρων της ΕΕ που αποσκοπούν στην πρόληψη της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας.
25. Η **αντικανονική μετανάστευση** εξακολουθεί να αποτελεί βασική πρόκληση, και η καταπολέμηση της παράνομης διακίνησης μεταναστών και της εμπορίας ανθρώπων παραμένει σημαντική προτεραιότητα. Εξακολουθεί να απαιτείται συνεχής συνεργασία και συντονισμός με τους εταίρους κατά μήκος της διαδρομής των Δυτικών Βαλκανίων, καθώς και πλήρης και χωρίς διακρίσεις εφαρμογή της δήλωσης ΕΕ-Τουρκίας. Το Συμβούλιο συγχαίρει τους εταίρους των Δυτικών Βαλκανίων για τη γενικά εποικοδομητική συνεργασία και τις συνεχείς προσπάθειές τους, καθώς και την Τουρκία για τις συνεχιζόμενες προσπάθειες που καταβάλλει για την υποδοχή πολύ μεγάλου πληθυσμού προσφύγων. Το Συμβούλιο υπογραμμίζει επίσης ότι είναι εξαιρετικά σημαντικό οι εταίροι να εναρμονίσουν τις πολιτικές τους για τις θεωρήσεις με τη σχετική πολιτική της ΕΕ και να ευθυγραμμιστούν επειγόντως με τον ενωσιακό κατάλογο τρίτων χωρών που υπόκεινται σε υποχρέωση θεώρησης.
26. Το Συμβούλιο υπενθυμίζει τη συνεχή και σημαντική **χρηματοδοτική και τεχνική συνδρομή της ΕΕ** υπέρ της διαδικασίας διεύρυνσης και της διαδικασίας σταθεροποίησης και σύνδεσης, ιδίως μέσω του Μηχανισμού Προενταξιακής Βοήθειας (ΜΠΒ). Το Συμβούλιο τονίζει τη σημασία των υφιστάμενων εργαλείων δημιουργίας θεσμικών δομών, όπως η αδελφοποίηση και το ΤΑΙΕΧ, για την παροχή στοχευμένης στήριξης στις δημόσιες διοικήσεις όλων των εταίρων.

ΜΑΥΡΟΒΟΥΝΙΟ

27. Το Συμβούλιο εκφράζει ικανοποίηση για τη συνολική πρόοδο που έχει επιτευχθεί μέχρι στιγμής όσον αφορά τις διαπραγματεύσεις προσχώρησης, δεδομένου ότι έχουν ανοίξει και τα 33 εξεταζόμενα κεφάλαια, ενώ 3 έχουν κλείσει προσωρινά. Για να σημειωθεί περαιτέρω πρόοδος στις ενταξιακές διαπραγματεύσεις, θα πρέπει, πριν από το προσωρινό κλείσιμο άλλων κεφαλαίων, να **εκπληρωθούν κατ' απόλυτη προτεραιότητα τα ενδιάμεσα κριτήρια αξιολόγησης για το κράτος δικαίου που ορίζονται στα κεφάλαια 23 και 24**. Όπως ορίζεται στο διαπραγματευτικό πλαίσιο, η πρόοδος σε αυτά τα κεφάλαια είναι ουσιαστικής σημασίας και θα εξακολουθήσει να καθορίζει τον γενικό ρυθμό των διαπραγματεύσεων προσχώρησης.

Το Συμβούλιο εκφράζει την ανησυχία του για την πολιτική και την κυβερνητική αστάθεια που έχουν προκαλέσει επιβράδυνση των ενταξιακών διαπραγματεύσεων. Το Συμβούλιο εκφράζει την ανησυχία του για την απόφαση του Κοινοβουλίου να τροποποιήσει τα προνόμια του Προέδρου μέσω της έγκρισης νομοθεσίας σύμφωνα με τη διαδικασία επείγοντος και υπογραμμίζει ότι όλες οι νομοθετικές πράξεις πρέπει να συνάδουν με το Σύνταγμα. Το Συμβούλιο προτρέπει όλους τους πολιτικούς παράγοντες στο Μαυροβούνιο να επιδείξουν υπευθυνότητα, να ξεπεράσουν την πόλωση και τους καλεί να απόσχουν από κάθε ενέργεια που θα μπορούσε να βαθύνει περαιτέρω τη θεσμική κρίση και να υπονομεύσει τους δημοκρατικούς θεσμούς της χώρας. Οι πολιτικοί φορείς του Μαυροβουνίου θα πρέπει να καταλήξουν σε συναίνεση προκειμένου οι δημοκρατικοί θεσμοί και η διοίκηση να ανακτήσουν τη λειτουργικότητα που είναι αναγκαία για την επίτευξη του δεδηλωμένου βασικού στόχου του Μαυροβουνίου, ήτοι της ένταξης στην ΕΕ. Το Συμβούλιο θεωρεί ότι οι ακόλουθες είναι οι πιο σημαντικές και επείγουσες μεταρρυθμίσεις στις οποίες πρέπει να προβεί το Μαυροβούνιο.

28. Το Συμβούλιο υπενθυμίζει την επείγουσα ανάγκη να αποκατασταθεί η λειτουργία και η αξιοπιστία των κύριων δικαιοδοτικών οργάνων, ιδίως των εκκρεμών διορισμών στο Συνταγματικό Δικαστήριο, και να προχωρήσει η εφαρμογή βασικών δικαστικών μεταρρυθμίσεων, η οποία παραμένει στάσιμη. Η ανεξαρτησία των βασικών θεσμών, ιδίως της δικαιοσύνης, πρέπει να ενισχυθεί. Το Συμβούλιο τονίζει ότι μια εκλογική μεταρρύθμιση σύμφωνα με τις συστάσεις του Γραφείου Δημοκρατικών Θεσμών και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (ODIHR) παραμένει ζωτικής σημασίας για την ενίσχυση του δημοκρατικού πλαισίου. Το Συμβούλιο προτρέπει το Μαυροβούνιο να εντείνει τις προσπάθειές του, ιδίως σε κρίσιμους τομείς όπως η **ελευθερία έκφρασης, η ελευθερία των μέσων ενημέρωσης και η καταπολέμηση της διαφθοράς και του οργανωμένου εγκλήματος**. Μολονότι αναγνωρίζει την πρόοδο που έχει σημειωθεί, το Συμβούλιο υπογραμμίζει ότι πρέπει να βελτιωθούν οι επιδόσεις του Μαυροβουνίου σε ό,τι αφορά τις έρευνες, τις διώξεις, τις τελεσίδικες καταδικαστικές αποφάσεις και την κατάσχεση και δήμευση περιουσιακών στοιχείων εγκληματικής προέλευσης.

Το Συμβούλιο καλεί επίσης το Μαυροβούνιο να άρει χωρίς καθυστέρηση κάθε καθεστώς ή μέτρο που θα μπορούσε να εκθέσει σε κίνδυνο ή να υπονομεύσει την ευθυγράμμιση με το κεκτημένο και τις πολιτικές της ΕΕ.

29. Σε ό,τι αφορά τις **οικονομικές μεταρρυθμίσεις**, το Συμβούλιο σημειώνει τη δυναμική ανάκαμψη και τη σταθερή μεγέθυνση της οικονομίας, καθώς και τα φιλόδοξα προγράμματα δημοσιονομικών μεταρρυθμίσεων, που αποσκοπούν στη στήριξη της ανάκαμψης μετά την πανδημία, και άλλα μέτρα που ελαφρύνουν την επιβάρυνση των νοικοκυριών από την αύξηση των τιμών της ενέργειας και των τροφίμων. Το Συμβούλιο προτρέπει το Μαυροβούνιο να εφαρμόσει διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις, να μειώσει το δημόσιο χρέος και να συνεχίσει τις προσπάθειες ενίσχυσης της δημοσιονομικής διακυβέρνησης και της διαφάνειας.

30. Το Συμβούλιο εκφράζει την εκτίμησή του για τη συνεχιζόμενη εποικοδομητική δέσμευση του Μαυροβουνίου στην περαιτέρω ανάπτυξη της **περιφερειακής συνεργασίας** και στην προώθηση **σχέσεων καλής γειτονίας**.

31. Το Συμβούλιο συγχαίρει θερμά το Μαυροβούνιο για τη συνεπή συνεργασία του σε θέματα εξωτερικής πολιτικής, ειδικότερα δε για τη σταθερή και μακροχρόνια πλήρη ευθυγράμμισή του με την **κοινή εξωτερική πολιτική και πολιτική ασφαλείας της ΕΕ**, συμπεριλαμβανομένων των περιοριστικών μέτρων της ΕΕ, με την οποία στέλνει ξεκάθαρο μήνυμα ότι είναι στρατηγικά προσηλωμένο στην πορεία του προς την ΕΕ. Επικροτεί επίσης τη συνεχή ενεργό συμμετοχή του Μαυροβουνίου σε αποστολές και επιχειρήσεις της ΕΕ στο πλαίσιο της **κοινής πολιτικής ασφάλειας και άμυνας**.

ΣΕΡΒΙΑ

32. Το Συμβούλιο εκφράζει ικανοποίηση για τη **συνολική πρόοδο** που έχει επιτευχθεί μέχρι σήμερα στις διαπραγματεύσεις προσχώρησης με τη Σερβία, δεδομένου ότι έχουν ανοίξει 22 από τα 35 κεφάλαια της διαπραγμάτευσης, ενώ 2 έχουν κλείσει προσωρινά. Ωστόσο, οι μεταρρυθμίσεις στον τομέα του κράτους δικαίου και των θεμελιωδών δικαιωμάτων πρέπει να ανακτήσουν τη δυναμική τους. Το Συμβούλιο εξακολουθεί να υπογραμμίζει ότι η πρόοδος στους τομείς αυτούς, καθώς και σε ό,τι αφορά την εξομάλυνση των σχέσεων της Σερβίας με το Κόσοβο σύμφωνα με τα οριζόμενα στο διαπραγματευτικό πλαίσιο, συνεχίζει να έχει ουσιώδη σημασία και θα καθορίσει τον γενικό ρυθμό των διαπραγματεύσεων προσχώρησης.
33. Μολονότι εκφράζει ικανοποίηση για το γεγονός ότι η νέα κυβέρνηση της Σερβίας διαβεβαίωσε ότι η ένταξη στην ΕΕ αποτελεί στρατηγικό της στόχο, το Συμβούλιο τονίζει ότι αυτό πρέπει να μετουσιωθεί σε πράξεις. Ειδικότερα στο πλαίσιο του επιθετικού πολέμου της Ρωσίας κατά της Ουκρανίας, το Συμβούλιο αναμένει από τη Σερβία να επιδείξει σαφή δέσμευση έναντι της ΕΕ και να υπερασπιστεί τις κοινές μας αρχές και αξίες. Το Συμβούλιο καλεί επίσης τις σερβικές αρχές να προβάλλουν αντικειμενικά και με σαφήνεια τα θέματα της ΕΕ και να συμμετέχουν ενεργά στην πρόληψη και αντιμετώπιση κάθε μορφής παραπληροφόρησης και χειραγώγησης πληροφοριών από το εξωτερικό σε όλους τους διαύλους ενημέρωσης.
34. Το Συμβούλιο σημειώνει την πρόοδο που έχει πραγματοποιήσει η Σερβία σε ορισμένους τομείς του κράτους δικαίου, αλλά και τη συνολικά περιορισμένη πρόοδο και τις συνεχιζόμενες καθυστερήσεις σε ορισμένους άλλους τομείς. Το Συμβούλιο παροτρύνει τη Σερβία να επιδείξει πολιτική βούληση να επιταχύνει περαιτέρω τις μεταρρυθμίσεις και να επιτύχει συγκεκριμένα και απτά αποτελέσματα στους **θεμελιώδεις τομείς**. Το Συμβούλιο θεωρεί ότι οι ακόλουθες είναι οι πιο σημαντικές και επείγουσες μεταρρυθμίσεις στις οποίες πρέπει να προβεί η Σερβία.
35. Η Σερβία θα πρέπει να επικεντρωθεί στην εκπλήρωση των ενδιάμεσων κριτηρίων αξιολόγησης για τα κεφάλαια 23 και 24, μεταξύ άλλων μέσω της υλοποίησης των αναθεωρημένων σχεδίων δράσης για τα κεφάλαια αυτά. Το Συμβούλιο εκφράζει ικανοποίηση για την επιτυχή έγκριση των τροποποιήσεων του Συντάγματος που αποσκοπούν στην ενίσχυση της ανεξαρτησίας της δικαιοσύνης και υπογραμμίζει τη σημασία της αδιάλειπτης εφαρμογής τους. Επιπλέον, πρέπει να βελτιωθούν η ανεξαρτησία και η συνολική αποτελεσματικότητα της δικαιοσύνης. Το Συμβούλιο υπογραμμίζει ότι η Σερβία πρέπει να επιδείξει πολιτική βούληση και να εντείνει τις προσπάθειές της για την καταπολέμηση της διαφθοράς. Η Σερβία πρέπει επίσης να επιτύχει απτά αποτελέσματα και να αποκτήσει ικανοποιητικό ιστορικό επιδόσεων με αποτελεσματικές έρευνες, διώξεις και τελεσίδικες καταδικαστικές αποφάσεις, δέσμευση και δήμευση περιουσιακών στοιχείων εγκληματικής προέλευσης, ιδίως σε ό,τι αφορά υποθέσεις σοβαρού και οργανωμένου εγκλήματος.

36. Το Συμβούλιο καλεί τη Σερβία να εφαρμόσει αποτελεσματικά και κατά προτεραιότητα το σχέδιο δράσης στο πλαίσιο της στρατηγικής της για τα μέσα ενημέρωσης, σεβόμενη τόσο κατά το γράμμα όσο και κατά το πνεύμα τους στόχους της εν λόγω στρατηγικής. Το Συμβούλιο εκφράζει και πάλι τη σοβαρή του ανησυχία για την έλλειψη προόδου όσον αφορά τη βελτίωση του γενικού περιβάλλοντος υπέρ **της ελευθερίας έκφρασης και της ανεξαρτησίας των μέσων ενημέρωσης**, το οποίο επηρεάζει μεταξύ άλλων τη δυνατότητα των ψηφοφόρων να προβαίνουν σε εκλογικές επιλογές μετά λόγου γνώσεως, και καλεί τη Σερβία να διασκεδάσει επειγόντως τις σοβαρές αυτές ανησυχίες.
37. Η Σερβία πρέπει να συνεχίσει να δίνει ιδιαίτερη προσοχή στον πλήρη σεβασμό των **θεμελιωδών δικαιωμάτων**, περιλαμβανομένης της προστασίας των πλέον ευάλωτων ομάδων, καθώς και στη μη διακριτική μεταχείριση των ατόμων που ανήκουν σε μειονότητες σε ολόκληρη της Σερβία. Απαιτούνται ακόμη απτές βελτιώσεις στην αποτελεσματική άσκηση των δικαιωμάτων των ατόμων που ανήκουν σε εθνικές μειονότητες, ιδίως στους τομείς της εκπαίδευσης, της χρήσης μειονοτικών γλωσσών, της πρόσβασης στα μέσα ενημέρωσης και των θρησκευτικών τελετών στις μειονοτικές γλώσσες. Η ενεργός συνέχιση της διερεύνησης και των καταδικών για εγκλήματα μίσους εξακολουθεί να αποτελεί προτεραιότητα. Περαιτέρω βελτίωση επίσης απαιτείται όσον αφορά τον σεβασμό των δικαιωμάτων των ΛΟΑΤΙ ατόμων, συμπεριλαμβανομένου του δικαιώματός τους στην ελευθερία του συνέρχεσθαι και στην ελευθερία έκφρασης, όπως κατέστη σαφές από τον τρόπο με τον οποίο οι σερβικές αρχές χειρίστηκαν το EuroPride του 2022. Το Συμβούλιο εκφράζει ικανοποίηση για το γεγονός ότι τελικώς έλαβε χώρα η εκδήλωση και ότι δεν σημειώθηκαν σοβαρά συμβάντα.
38. Το Συμβούλιο τονίζει ότι πρέπει να διασφαλιστεί η ορθή **λειτουργία των δημοκρατικών θεσμών**. Το Συμβούλιο σημειώνει ότι η Σερβία ανταποκρίθηκε σε ορισμένες μακροχρόνιες συστάσεις του Γραφείου Δημοκρατικών Θεσμών και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του ΟΑΣΕ ενόψει των προεδρικών και των πρόωρων βουλευτικών εκλογών που διεξήχθησαν το 2022 και εκφράζει την ικανοποίησή του για το γεγονός ότι όλες οι πολιτικές δυνάμεις συμμετείχαν στις εκλογές. Το Συμβούλιο σημειώνει με ικανοποίηση ότι οι θεμελιώδεις ελευθερίες έγιναν σε μεγάλο βαθμό σεβαστές κατά τη διάρκεια της εκστρατείας, αλλά σημειώνει τις άνισες συνθήκες για τους υποψηφίους. Το Συμβούλιο καλεί τη νέα κυβέρνηση της Σερβίας να αναλάβει ταχεία και αποφασιστική δράση για την εφαρμογή των μεταρρυθμίσεων που καθυστέρησαν λόγω της μακράς εκλογικής διαδικασίας.

39. Το Συμβούλιο εξακολουθεί να υπογραμμίζει πόσο σημαντική είναι η ουσιαστική περιφερειακή συνεργασία στη διεκπεραίωση υποθέσεων **εγκλημάτων πολέμου**, η επίλυση των εναπομενουσών υποθέσεων αγνοουμένων, καθώς και η πλήρης συνεργασία με τον μηχανισμό για τα διεθνή ποινικά δικαστήρια, μεταξύ άλλων με την επείγουσα πλήρη αποδοχή και εφαρμογή των κρίσεων και αποφάσεών του. Δεν θα πρέπει να υπάρχει στήριξη και δημόσιος χώρος για καταδικασμένους εγκληματίες πολέμου ούτε για εξύμνηση ή άρνηση των εγκλημάτων τους.
40. Σε ό,τι αφορά τις **οικονομικές μεταρρυθμίσεις**, το Συμβούλιο σημειώνει με ικανοποίηση τη συνεχή πρόοδο που επιτυγχάνεται ως προς την ανάπτυξη μιας λειτουργικής οικονομίας της αγοράς. Το Συμβούλιο ενθαρρύνει τη Σερβία να εντείνει τις διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις της δημόσιας διοίκησης και των επιχειρήσεων κρατικής ιδιοκτησίας, με ιδιαίτερη έμφαση στις επιχειρήσεις κρατικής ιδιοκτησίας στον τομέα της ενέργειας. Το Συμβούλιο αναγνωρίζει ότι η Σερβία διατήρησε το επίπεδο της ετοιμότητάς της όσον αφορά τα κριτήρια αξιολόγησης για το άνοιγμα της ομάδας 3 (Ανταγωνιστικότητα και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη), και θα συνεχίσει την αξιολόγηση που διεξάγει εν προκειμένω.
41. Μολονότι σημειώνει με ικανοποίηση ότι η Σερβία στήριξε τα ψηφίσματα που ενέκρινε η Γενική Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών ως απάντηση στον επιθετικό πόλεμο της Ρωσίας κατά της Ουκρανίας, καθώς και άλλα σχετικά μέτρα, το Συμβούλιο εκφράζει βαθιά λύπη για την οπισθοδρόμηση της Σερβίας ως προς την ευθυγράμμισή της με την **κοινή εξωτερική πολιτική και πολιτική ασφαλείας της ΕΕ**, ιδίως δε για τη μη ευθυγράμμισή της με τις κυρώσεις της ΕΕ κατά της Ρωσίας και της Λευκορωσίας, καθώς και για τις δράσεις της στο πλαίσιο της εξωτερικής της πολιτικής οι οποίες αντιβαίνουν στην κοινή προσέγγιση της ΕΕ. Το Συμβούλιο υπογραμμίζει ότι αναμένει οπωσδήποτε από τη Σερβία να εκπληρώσει τη δέσμευση που ανέλαβε στο διαπραγματευτικό πλαίσιο και να προωθήσει κατ' απόλυτη προτεραιότητα την ευθυγράμμισή της με τις θέσεις και τα περιοριστικά μέτρα της ΕΕ στο πλαίσιο της κοινής εξωτερικής πολιτικής και πολιτικής ασφαλείας. Το Συμβούλιο εκφράζει ικανοποίηση για τη συνεχιζόμενη ενεργό συμμετοχή και σημαντική συμβολή της Σερβίας σε αποστολές και επιχειρήσεις της ΕΕ στο πλαίσιο της **κοινής πολιτικής ασφάλειας και άμυνας**.
42. Το Συμβούλιο τονίζει ότι η Σερβία πρέπει να εκπληρώσει τη δέσμευσή της να ευθυγραμμιστεί με την πολιτική θεώρησης της ΕΕ. Μολονότι το Συμβούλιο εκφράζει την ικανοποίησή του για τα θετικά βήματα της Σερβίας προς την εκπλήρωση της δέσμευσης αυτής, υπογραμμίζει ταυτόχρονα ότι πρέπει να συνεχιστούν οι προσπάθειες στον τομέα αυτόν, ιδίως όσον αφορά τις τρίτες χώρες που παρουσιάζουν κίνδυνο για την ΕΕ σε επίπεδο αντικανονικής μετανάστευσης ή ασφάλειας.

43. Σε ό,τι αφορά τον **διάλογο** υπό την αιγίδα της ΕΕ, το Συμβούλιο εκφράζει ικανοποίηση για τη συνέχιση του διαλόγου και επαινεί τον ύπατο εκπρόσωπο και τον ΕΕΕΕ για τον διάλογο Βελιγραδίου-Πρίστινας και άλλα θέματα περιοχής Δυτικών Βαλκανίων για την προσήλωσή τους. Το Συμβούλιο αναμένει από τη Σερβία να συμμετάσχει στον διάλογο υπό την αιγίδα της ΕΕ καλή τη πίστει και με πνεύμα συμβιβασμού ώστε να επιτευχθεί συνολική νομικά δεσμευτική συμφωνία με το Κόσοβο για την εξομάλυνση των σχέσεων σύμφωνα με το διεθνές δίκαιο και το κερτημένο της ΕΕ χωρίς άλλη καθυστέρηση. Η συμφωνία αυτή θα πρέπει να έχει ως αντικείμενο όλα τα εκκρεμή ζητήματα και να συμβάλει στην περιφερειακή σταθερότητα. Αυτό είναι ζωτικής σημασίας ώστε η Σερβία και το Κόσοβο να μπορέσουν να προχωρήσουν στην αντίστοιχη ευρωπαϊκή πορεία τους. Το Συμβούλιο επαναλαμβάνει την ισχυρή του προσδοκία για πλήρη τήρηση και υλοποίηση όλων των προηγούμενων συμφωνιών χωρίς καθυστέρηση, καθώς και για την εποικοδομητική συμμετοχή όλων των μερών για την επίλυση όλων των διμερών διαφορών τους. Το Συμβούλιο καλεί αμφότερα τα μέρη να απόσχουν από μονομερείς και προκλητικές ενέργειες που θα μπορούσαν να επιφέρουν εντάσεις και βία και από τη ρητορική που δεν ευνοεί τον διάλογο. Το Συμβούλιο υπενθυμίζει και στα δύο μέρη την κοινή τους ευθύνη για τη διασφάλιση της ειρήνης και της σταθερότητας.
44. Το Συμβούλιο εκφράζει την ικανοποίησή του διότι η Σερβία παρέμεινε προσηλωμένη σε μια σειρά από πρωτοβουλίες **περιφερειακής συνεργασίας** και προτρέπει τη Σερβία να ενισχύσει περαιτέρω τις **σχέσεις καλής γειτονίας** και να συμβάλει στη σταθερότητα και τη συμφιλίωση με όλους τους εταίρους στην περιοχή.

ΤΟΥΡΚΙΑ

45. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της 24ης και 25ης Ιουνίου 2021 σημείωσε ότι ένα σταθερό και ασφαλές περιβάλλον στην Ανατολική Μεσόγειο και η ανάπτυξη συνεργατικής και αμοιβαία επωφελούς σχέσης με την Τουρκία είναι προς το στρατηγικό συμφέρον της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η αποκλιμάκωση στην Ανατολική Μεσόγειο πρέπει να διατηρηθεί. Η ΕΕ είναι πρόθυμη να συνεργαστεί με την Τουρκία κατά τρόπο σταδιακό, αναλογικό και αναστρέψιμο σε ορισμένους τομείς κοινού ενδιαφέροντος, με την επιφύλαξη των καθορισμένων όρων που προσδιορίστηκαν από τα μέλη του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου στις 25 Μαρτίου 2021, καθώς και σε προηγούμενα συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου.

Υπό το φως της πρόσφατης κλιμάκωσης των εντάσεων, το Συμβούλιο υπενθυμίζει ότι το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της 23ης και 24ης Ιουνίου 2022 εξέφρασε βαθιά ανησυχία για τις ενέργειες και τις δηλώσεις στις έχει προβεί κατ' επανάληψη η Τουρκία, προσθέτοντας ότι η Τουρκία πρέπει να σέβεται την κυριαρχία και την εδαφική ακεραιότητα όλων των κρατών μελών της ΕΕ. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, υπενθυμίζοντας τα προηγούμενα συμπεράσματά του και τη δήλωση της 25ης Μαρτίου 2021, δήλωσε ότι αναμένει από την Τουρκία να σεβαστεί πλήρως το διεθνές δίκαιο, να αποκλιμακώσει τις εντάσεις προς όφελος της περιφερειακής σταθερότητας στην Ανατολική Μεσόγειο και να προαγάγει τις σχέσεις καλής γειτονίας με βιώσιμο τρόπο.

46. Έχοντας κατά νου όλα τα σχετικά συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, το Συμβούλιο παραμένει προσηλωμένο στη διατήρηση ανοικτού και ειλικρινούς διαλόγου, στην αντιμετώπιση κοινών προκλήσεων και στη συνεργασία σε βασικούς τομείς κοινού ενδιαφέροντος όπως η μετανάστευση, η καταπολέμηση της τρομοκρατίας, η δημόσια υγεία, το κλίμα και τα περιφερειακά ζητήματα. Το Συμβούλιο λαμβάνει υπό σημείωση τη συνέχιση των διαλόγων υψηλού επιπέδου μεταξύ της ΕΕ και της Τουρκίας σχετικά με διάφορα από τα ζητήματα αυτά.

47. Το Συμβούλιο επαινεί την Τουρκία για τις συνεχιζόμενες προσπάθειες που καταβάλλει για να φιλοξενεί και να καλύπτει τις ανάγκες σχεδόν 4 εκατομμυρίων προσφύγων. Η συνεχής βοήθεια της ΕΕ προς τους πρόσφυγες και τις κοινότητες υποδοχής εξασφαλίστηκε εγκαίρως. Η **δήλωση ΕΕ-Τουρκίας** του 2016 εξακολουθεί να αποδίδει καρπούς. Το Συμβούλιο υπενθυμίζει ότι το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της 21ης και 22ας Οκτωβρίου 2021 κάλεσε την Τουρκία να διασφαλίσει την πλήρη και χωρίς διακρίσεις εφαρμογή της δήλωσης ΕΕ-Τουρκίας έναντι και της Κυπριακής Δημοκρατίας. Η αποτελεσματική διαχείριση των συνόρων, η πρόληψη των αντικανονικών αφίξεων, καθώς και η επανέναρξη των επιστροφών, εξακολουθούν να αποτελούν προτεραιότητες, σύμφωνα με το διεθνές και ενωσιακό δίκαιο. Η πλήρης και αποτελεσματική εφαρμογή της συμφωνίας επανεισδοχής ΕΕ-Τουρκίας και η συνεργασία στον τομέα της δικαιοσύνης και των εσωτερικών υποθέσεων με όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ εξακολουθούν να έχουν ουσιαστική σημασία. Το Συμβούλιο τονίζει ότι η Τουρκία πρέπει να ευθυγραμμιστεί με την πολιτική θεωρήσεων της ΕΕ.
48. Το Συμβούλιο επαναλαμβάνει τον σοβαρό προβληματισμό του για την περαιτέρω και βαθιά ανησυχητική οπισθοδρόμηση στους τομείς **της δημοκρατίας, του κράτους δικαίου και των θεμελιωδών δικαιωμάτων**.

Η συστημική έλλειψη ανεξαρτησίας και η άσκηση αδικαιολόγητης πίεσης στη δικαιοσύνη εξακολουθούν να αποτελούν πηγή σοβαρής ανησυχίας, όπως και οι συνεχιζόμενοι περιορισμοί και οι συνεχιζόμενες συλλήψεις, φυλακίσεις και άλλα μέτρα κατά δημοσιογράφων, ακαδημαϊκών, μελών πολιτικών κομμάτων, μεταξύ των οποίων και βουλευτές, δικηγόρων, υπερασπιστών των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, χρηστών μέσων κοινωνικής δικτύωσης και άλλων που ασκούν τα θεμελιώδη δικαιώματα και τις ελευθερίες τους. Το Συμβούλιο εκφράζει την ανησυχία ότι ο νόμος για την παραπληροφόρηση που εγκρίθηκε πρόσφατα μπορεί να περιορίσει περαιτέρω την ελευθερία έκφρασης και των ανεξάρτητων μέσων ενημέρωσης στην Τουρκία.

Το Συμβούλιο τονίζει τη σημασία του σεβασμού της νομιμότητας και του αδιάβλητου της εκλογικής διαδικασίας, ιδίως υπό το πρίσμα των πολυάριθμων συλλήψεων, καθαιρέσεων και αντικαταστάσεων δημοκρατικά εκλεγμένων δημάρχων και της στοχοποίησης κομμάτων και μελών της αντιπολίτευσης.

Το Συμβούλιο επαναλαμβάνει την έκκλησή του προς την Τουρκία να αντιστρέψει επειγόντως τις αρνητικές τάσεις σε όλους αυτούς τους τομείς και να καλύψει ικανοποιητικά τις πολυάριθμες σοβαρές ελλείψεις που διαπιστώθηκαν στην έκθεση της Επιτροπής, σύμφωνα με τις διεθνείς δεσμεύσεις της Τουρκίας.

Η Τουρκία θα πρέπει επίσης να εντείνει τη συνεργασία της με το Συμβούλιο της Ευρώπης και τα αρμόδια όργανα και οργανισμούς του, να λάβει υπόψη της τις βασικές συστάσεις τους, να εφαρμόσει πλήρως την Ευρωπαϊκή Σύμβαση Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ΕΣΔΑ) και άλλες διεθνείς πράξεις για τα ανθρώπινα δικαιώματα στις οποίες η Τουρκία είναι συμβαλλόμενο μέρος, καθώς και να εκτελέσει όλες τις αποφάσεις του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου σύμφωνα με το άρθρο 46 της ΕΣΔΑ. Το γεγονός ότι η Τουρκία συνεχίζει να μην εφαρμόζει τις αποφάσεις του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου εγείρει σοβαρά ερωτήματα σχετικά με την προσήλωση της Τουρκίας στο κράτος δικαίου και στον σεβασμό των θεμελιωδών δικαιωμάτων, καθώς και στις διεθνείς υποχρεώσεις της.

49. Σε ό,τι αφορά τις **οικονομικές μεταρρυθμίσεις**, το Συμβούλιο σημειώνει τις σοβαρές ανησυχίες που εξακολουθούν να υπάρχουν σχετικά με τη λειτουργία της οικονομίας της αγοράς της χώρας. Οι αδυναμίες όσον αφορά τον συντονισμό των θεσμών και των πολιτικών υπονόμισαν την αξιοπιστία και την αποτελεσματικότητα των δράσεων των αρχών, ενώ οι ανισορροπίες αυξήθηκαν σημαντικά, με αποτέλεσμα την αστάθεια των χρηματοπιστωτικών αγορών, τη συνεχιζόμενη αύξηση του πληθωρισμού, την αποδυνάμωση της λίρας και την αύξηση της φτώχειας. Η ανεξαρτησία των ρυθμιστικών αρχών, και κυρίως της Κεντρικής Τράπεζας, έχει ιδιαίτερη σημασία.

Το Συμβούλιο υπενθυμίζει επιπλέον ότι η Τουρκία πρέπει να ανταποκριθεί στις υποχρεώσεις της όσον αφορά την υλοποίηση της **τελωνειακής ένωσης ΕΕ-Τουρκίας**, εξασφαλίζοντας την αποτελεσματική εφαρμογή της σε όλα τα κράτη μέλη. Το Συμβούλιο εκφράζει τη λύπη του για τις συνεχιζόμενες και εκτεταμένες αποκλίσεις της Τουρκίας από τις υποχρεώσεις της στο πλαίσιο της τελωνειακής ένωσης ΕΕ-Τουρκίας, και υπενθυμίζει ότι θα πρέπει να αρθούν χωρίς καθυστέρηση οι εμπορικοί φραγμοί ή ισοδύναμα εμπόδια που δεν συνάδουν με αυτήν.

50. Το Συμβούλιο συγχαίρει την Τουρκία για τον εποικοδομητικό της ρόλο στη διευκόλυνση των εξαγωγών των ουκρανικών σιτηρών.
51. Ωστόσο, το Συμβούλιο εκφράζει βαθιά λύπη για τη μη ευθυγράμμιση της Τουρκίας με τις κυρώσεις της ΕΕ κατά της Ρωσίας. Το Συμβούλιο υπογραμμίζει ότι αναμένει οπωσδήποτε από την Τουρκία να προωθήσει κατ' απόλυτη προτεραιότητα την ευθυγράμμισή της με τις θέσεις και τα περιοριστικά μέτρα της ΕΕ στο πλαίσιο της **κοινής εξωτερικής πολιτικής και πολιτικής ασφαλείας**. Το Συμβούλιο υπογραμμίζει την κεφαλαιώδη σημασία που κατέχει η αποτροπή της καταστρατήγησης των περιοριστικών μέτρων της ΕΕ που θεσπίστηκαν ως απάντηση στον επιθετικό πόλεμο της Ρωσίας κατά της Ουκρανίας. Στο πλαίσιο αυτό, το Συμβούλιο αναμένει από την Τουρκία να μεριμνήσει για την πλήρη τήρηση αυτών των περιοριστικών μέτρων, ιδίως λαμβάνοντας υπόψη την ελεύθερη κυκλοφορία των προϊόντων, συμπεριλαμβανομένων των ειδών διπλής χρήσης, εντός της τελωνειακής ένωσης ΕΕ-Τουρκίας.

Το Συμβούλιο σημειώνει με βαθιά ανησυχία ότι η εξωτερική πολιτική της Τουρκίας έρχεται όλο και περισσότερο σε σύγκρουση με τις προτεραιότητες της ΕΕ στο πλαίσιο της κοινής εξωτερικής πολιτικής και πολιτικής ασφαλείας, μεταξύ άλλων όσον αφορά τη Συρία, τη Λιβύη και την επιχείρηση IRINI. Δεδομένου ότι η περιφερειακή ειρήνη και σταθερότητα είναι προς το κοινό συμφέρον της ΕΕ και της Τουρκίας, το Συμβούλιο αναμένει από την Τουρκία και από όλους τους παράγοντες να συμβάλουν θετικά στην επίλυση των περιφερειακών κρίσεων.

Το Συμβούλιο υπενθυμίζει τη θέση του σχετικά με την προσχώρηση των κρατών μελών σε διεθνείς οργανισμούς.

52. Το Συμβούλιο εξακολουθεί να αναμένει από την Τουρκία να επιδείξει σαφή προσηλωση στις **σχέσεις καλής γειτονίας**, στις διεθνείς συμφωνίες και στην ειρηνική επίλυση των διαφορών, προσφεύγοντας, εάν χρειαστεί, στο Διεθνές Δικαστήριο.

Το Συμβούλιο, όπως δηλώνεται στα συμπεράσματά του της 11ης Δεκεμβρίου 2006, της 26ης Ιουνίου 2018 και της 18ης Ιουνίου 2019, τα οποία εν συνεχεία προσυπέγραψε το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, καθώς και στη δήλωση της 21ης Σεπτεμβρίου 2005, καλεί την Τουρκία να εκπληρώσει τις υποχρεώσεις της βάσει του διαπραγματευτικού πλαισίου, περιλαμβανομένης της πλήρους και χωρίς διακρίσεις εφαρμογής του πρόσθετου πρωτοκόλλου της συμφωνίας σύνδεσης έναντι όλων των κρατών μελών. Το Συμβούλιο επαναλαμβάνει ότι η αναγνώριση όλων των κρατών μελών αποτελεί ουσιαστική συνιστώσα. Η Τουρκία πρέπει να σταματήσει τις απειλές και τις ενέργειες που βλάπτουν τις σχέσεις καλής γειτονίας, να εξομαλύνει τις σχέσεις της με την Κυπριακή Δημοκρατία και να σέβεται την κυριαρχία όλων των κρατών μελών της ΕΕ επί των χωρικών τους υδάτων και του εναέριου χώρου τους, καθώς και όλα τα κυριαρχικά τους δικαιώματα, περιλαμβανομένου μεταξύ άλλων του δικαιώματος εξερεύνησης και εκμετάλλευσης των φυσικών τους πόρων, σύμφωνα με το ενωσιακό και το διεθνές δίκαιο, συμπεριλαμβανομένης της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για το Δίκαιο της Θάλασσας.

53. Υπενθυμίζοντας προηγούμενα συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, η ΕΕ εμμένει πλήρως στη δέσμευσή της για ολοκληρωμένη διευθέτηση του **κυπριακού ζητήματος**. Υπενθυμίζει ότι εξακολουθεί να έχει εν προκειμένω επιτακτική σημασία να δεσμευτεί και να συμβάλει η Τουρκία στην ειρηνική διευθέτηση του κυπριακού, συμπεριλαμβανομένων των εξωτερικών πτυχών του, εντός του πλαισίου των Ηνωμένων Εθνών, στη βάση δικαιοδικής, διζωνικής ομοσπονδίας με πολιτική ισότητα, σύμφωνα με όλες τις σχετικές αποφάσεις του ΣΑΗΕ και σύμφωνα με τις θεμελιώδεις αρχές και το κεκτημένο της ΕΕ. Η ΕΕ θα συνεχίσει να διαδραματίζει ενεργό ρόλο στην υποστήριξη της διαδικασίας. Το Συμβούλιο καλεί την Τουρκία να απέσχει από ενέργειες που αντίκεινται στις αποφάσεις 541 και 550 του Συμβουλίου Ασφαλείας των Ηνωμένων Εθνών.

Το Συμβούλιο καταδικάζει τις συνεχιζόμενες μονομερείς ενέργειες της Τουρκίας σε σχέση με τα **Βαρώσια** που αντίκεινται στις αποφάσεις του Συμβουλίου Ασφαλείας των Ηνωμένων Εθνών και υπενθυμίζει τη σημασία του καθεστώτος των Βαρωσίων και την ανάγκη πλήρους σεβασμού των αποφάσεων του Συμβουλίου Ασφαλείας των Ηνωμένων Εθνών, και ιδίως των αποφάσεων 550, 789 και 1251. Το Συμβούλιο ζητεί επίσης την άμεση ανάκληση των εν λόγω ενεργειών και την άρση όλων των μέτρων που έχουν ληφθεί όσον αφορά τα Βαρώσια από τον Οκτώβριο του 2020. Το Συμβούλιο υπενθυμίζει εν προκειμένω τα συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου του Ιουνίου του 2021.

54. Το Συμβούλιο σημειώνει με λύπη ότι η Τουρκία απομακρύνεται όλο και περισσότερο από την Ευρωπαϊκή Ένωση και υπενθυμίζει το προηγούμενο συμπέρασμά του, στο οποίο επισημαίνεται ότι, ως εκ τούτου, οι ενταξιακές διαπραγματεύσεις της Τουρκίας έχουν ουσιαστικά περιέλθει σε στασιμότητα και ότι δεν μπορεί να εξεταστεί το άνοιγμα ή το κλείσιμο άλλων κεφαλαίων.

ΒΟΡΕΙΑ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ

55. Υπενθυμίζοντας τα συμπεράσματα του Συμβουλίου της 18ης Ιουλίου 2022, το Συμβούλιο εκφράζει ικανοποίηση για τη διεξαγωγή της πρώτης διακυβερνητικής διάσκεψης με τη Βόρεια Μακεδονία στις 19 Ιουλίου 2022, γεγονός που συνιστά σαφή αναγνώριση της προόδου που έχει σημειώσει η Βόρεια Μακεδονία όσον αφορά την προώθηση του προγράμματος μεταρρυθμίσεων της ΕΕ και την επίτευξη απτών και σταθερών αποτελεσμάτων.
56. Το Συμβούλιο εκφράζει επίσης ικανοποίηση διότι η Επιτροπή έχει ήδη προχωρήσει τις εργασίες της για τη διεξαγωγή της διαδικασίας αναλυτικής εξέτασης του κεκτημένου της ΕΕ, και προσβλέπει στην ολοκλήρωση της διαδικασίας αυτής.
57. Μετά τις τοπικές εκλογές που διεξήχθησαν τον Οκτώβριο του 2021, το Συμβούλιο υπενθυμίζει ότι είναι αναγκαίο να επανεξεταστεί συνολικά η **εκλογική νομοθεσία** και ότι έχει σημασία να συνεχίσουν οι αρχές να εφαρμόζουν τις εκκρεμείς συστάσεις του Γραφείου Δημοκρατικών Θεσμών και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του ΟΑΣΕ και της Επιτροπής της Βενετίας.

58. Το Συμβούλιο εκφράζει ικανοποίηση για την πρόοδο που σημειώθηκε, ως έναν βαθμό, σε ό,τι αφορά τα **θεμελιώδη στοιχεία** και ιδίως στον τομέα του **κράτους δικαίου**, συμπεριλαμβανομένης της καταπολέμησης της διαφθοράς και του οργανωμένου εγκλήματος· ωστόσο, απαιτούνται περισσότερες προσπάθειες. Το Συμβούλιο εκφράζει επίσης ικανοποίηση για τη δέσμευση της κυβέρνησης να διατηρήσει και να επιταχύνει την εφαρμογή των μεταρρυθμίσεων που σχετίζονται με την ΕΕ. Η βιωσιμότητα αυτών των διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων είναι μακροχρόνια διαδικασία, η οποία απαιτεί συνεχή δέσμευση τόσο από την κυβέρνηση όσο και από την αντιπολίτευση. Στο πλαίσιο αυτό, το Συμβούλιο προτρέπει όλα τα κοινοβουλευτικά κόμματα να συνεχίσουν να συνεργάζονται εποικοδομητικά και να επιδιώκουν διακομματική συναίνεση εστιάζοντας σε συγκεκριμένα βήματα που θα πρέπει να γίνουν κατά τη διαπραγματευτική διαδικασία και στη διατήρηση της τρέχουσας μεταρρυθμιστικής δυναμικής. Το Συμβούλιο τονίζει ότι είναι αναγκαίο να διασφαλιστεί η διαφάνεια στη χάραξη πολιτικής, η συμμετοχικότητα των διαδικασιών διαβούλευσης και η αποτελεσματική προβολή της διαπραγματευτικής διαδικασίας.
59. Στον τομέα της **δικαιοσύνης**, το Συμβούλιο εκφράζει την ικανοποίησή του για την πρόοδο που επιτεύχθηκε, ως έναν βαθμό, μέσω της σταθερής εφαρμογής της στρατηγικής για τη μεταρρύθμιση του δικαστικού συστήματος. Με βάση την πρόοδο που έχει ήδη σημειωθεί, απαιτούνται συνεχείς προσπάθειες για να διασφαλιστεί η ανεξαρτησία, ο επαγγελματισμός και η αμεροληψία του δικαστικού συστήματος. Το Συμβούλιο σημειώνει τις συνεχείς προσπάθειες καταπολέμησης της διαφθοράς και του οργανωμένου εγκλήματος, μεταξύ άλλων και σε υποθέσεις υψηλού επιπέδου. Το Συμβούλιο επισημαίνει ότι πρέπει να εξασφαλιστεί η συστηματική εφαρμογή του επικαιροποιημένου σχεδίου δράσης σχετικά με τη στρατηγική για τη μεταρρύθμιση του δικαστικού συστήματος, και να επισπευσθεί η εφαρμογή των στρατηγικών για τους ανθρώπινους πόρους του δικαστικού σώματος και της εισαγγελίας. Το Συμβούλιο τονίζει ότι είναι σημαντικό τα ενδιαφερόμενα θεσμικά όργανα να δώσουν συνέχεια στις συστάσεις της Κρατικής Επιτροπής για την Πρόληψη της Διαφθοράς, η οποία συνέχισε ενεργά τις εργασίες της και έχει κινήσει αρκετές υποθέσεις, μεταξύ άλλων κατά υψηλόβαθμων αξιωματούχων.
- Το Συμβούλιο καλεί τη Βόρεια Μακεδονία να συνεχίσει τις προσπάθειές της για περαιτέρω ενίσχυση των **θεμελιωδών δικαιωμάτων**, της **ελευθερίας των μέσων ενημέρωσης** και της **ελευθερίας έκφρασης**.
60. Το Συμβούλιο σημειώνει ότι είναι περιορισμένη η πρόοδος που έχει σημειωθεί στον τομέα της **μεταρρύθμισης της δημόσιας διοίκησης**. Εξακολουθεί να έχει ουσιώδη σημασία η μέριμνα για την τήρηση των αρχών της διαφάνειας, της αξιοκρατίας και της δίκαιης εκπροσώπησης.

61. Η χώρα έχει προβεί σε συνολική μεταρρύθμιση των εθνικών **υπηρεσιών πληροφοριών και ασφάλειας**. Το Συμβούλιο επαναλαμβάνει ότι πρέπει να ενισχυθεί η ικανότητα κοινοβουλευτικής εποπτείας των υπηρεσιών πληροφοριών.
62. Το Συμβούλιο εκφράζει ικανοποίηση διότι η Βόρεια Μακεδονία εξακολουθεί να διαδραματίζει ενεργό και εποικοδομητικό ρόλο στη διαχείριση των μικτών **μεταναστευτικών ροών**, συνεργαζόμενη αποτελεσματικά με τις γειτονικές χώρες και τα κράτη μέλη της ΕΕ. Το Συμβούλιο τονίζει ότι η Βόρεια Μακεδονία πρέπει να εκπληρώσει τη δέσμευσή της να ευθυγραμμιστεί με την πολιτική θεωρήσεων της ΕΕ.
- Το Συμβούλιο εκφράζει ικανοποίηση για την υπογραφή της συμφωνίας περί καθεστώτος της Ευρωπαϊκής Συνοριοφυλακής και Ακτοφυλακής (Frontex) μεταξύ της ΕΕ και της Βόρειας Μακεδονίας.
63. Σε ό,τι αφορά τις **οικονομικές μεταρρυθμίσεις**, το Συμβούλιο παροτρύνει τη Βόρεια Μακεδονία να συνεχίσει τις προσπάθειες για να ανταποκριθεί περαιτέρω στις απαιτήσεις της εσωτερικής αγοράς της ΕΕ και να αντιμετωπίσει τις ανταγωνιστικές πιέσεις και τις δυνάμεις της αγοράς στο εσωτερικό της Ένωσης.
64. Το Συμβούλιο εκφράζει ικανοποίηση για την ολοκλήρωση της απογραφής του 2021 και λαμβάνει υπό σημείωση τα αποτελέσματα.
65. **Οι σχέσεις καλής γειτονίας και η περιφερειακή συνεργασία** παραμένουν ουσιαστικά στοιχεία της διαδικασίας διεύρυνσης, καθώς και της διαδικασίας σταθεροποίησης και σύνδεσης. Το Συμβούλιο υπενθυμίζει τη σημασία της επίτευξης απτών αποτελεσμάτων και της εφαρμογής, καλή τη πίστει, των διμερών συμφωνιών, συμπεριλαμβανομένης της συμφωνίας των Πρεσπών με την Ελλάδα και της συνθήκης φιλίας, καλής γειτονίας και συνεργασίας με τη Βουλγαρία.
66. Το Συμβούλιο συγχαίρει θερμά τη Βόρεια Μακεδονία για τη συνεπή συνεργασία της σε θέματα εξωτερικής πολιτικής, ειδικότερα δε για την πλήρη ευθυγράμμισή της με την **κοινή εξωτερική πολιτική και πολιτική ασφαλείας της ΕΕ**, συμπεριλαμβανομένων των περιοριστικών μέτρων της ΕΕ, με την οποία στέλνει ξεκάθαρο μήνυμα ότι είναι στρατηγικά προσηλωμένη στην πορεία της προς την ΕΕ. Χαιρετίζει επίσης τη συνεχή ενεργό συμμετοχή της Βόρειας Μακεδονίας σε αποστολές και επιχειρήσεις της ΕΕ στο πλαίσιο της **κοινής πολιτικής ασφαλείας και άμυνας**.

ALBANIA

67. Το Συμβούλιο εκφράζει ικανοποίηση για τη διεξαγωγή της πρώτης διακυβερνητικής διάσκεψης με την Αλβανία στις 19 Ιουλίου 2022, γεγονός που συνιστά σαφή αναγνώριση της προόδου που έχει επιτευχθεί από την Αλβανία όσον αφορά την προώθηση του προγράμματος μεταρρυθμίσεων της ΕΕ και την επίτευξη απτών και σταθερών μεταρρυθμιστικών αποτελεσμάτων.
68. Το Συμβούλιο εκφράζει επίσης ικανοποίηση διότι η Επιτροπή έχει ήδη προχωρήσει τις εργασίες της για τη διεξαγωγή της διαδικασίας **αναλυτικής εξέτασης** του κερτημένου της ΕΕ, και προσβλέπει στην ολοκλήρωση της διαδικασίας αυτής.
69. Σε συνέχεια των βουλευτικών **εκλογών** που διεξήχθησαν τον Απρίλιο του 2021, το Συμβούλιο υπογραμμίζει ότι είναι σημαντικό οι αρχές να συνεχίσουν να εργάζονται για την εφαρμογή των συστάσεων του Γραφείου Δημοκρατικών Θεσμών και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του ΟΑΣΕ που εκκρεμούν ακόμη. Το Συμβούλιο υπενθυμίζει ότι ο εποικοδομητικός και χωρίς αποκλεισμούς πολιτικός διάλογος στη χώρα παραμένει ζωτικής σημασίας για την περαιτέρω προώθηση της δυναμικής των μεταρρυθμίσεων. Το Συμβούλιο τονίζει ότι είναι αναγκαίο να διασφαλιστεί η διαφάνεια στη χάραξη πολιτικής, η συμμετοχικότητα των διαδικασιών διαβούλευσης και η αποτελεσματική προβολή της διαπραγματευτικής διαδικασίας.
70. Το Συμβούλιο εκφράζει ικανοποίηση για την πρόοδο που σημείωσε η Αλβανία σε ό,τι αφορά τα **θεμελιώδη στοιχεία**, ειδικότερα δε στον τομέα του **κράτους δικαίου**, προβαίνοντας συγκεκριμένα σε συνολική μεταρρύθμιση της δικαιοσύνης, η οποία παρουσιάζει σταθερή πρόοδο, και ενισχύοντας την καταπολέμηση της διαφθοράς και του οργανωμένου εγκλήματος. Η ειδική δικαστική δομή για την καταπολέμηση της διαφθοράς και του οργανωμένου εγκλήματος εξέδωσε αρκετές σημαντικές τελεσίδικες αποφάσεις για υψηλόβαθμους κρατικούς αξιωματούχους. Οι προσπάθειες δημιουργίας ενός στέρεου ιστορικού επιδόσεων στον τομέα της καταπολέμησης της διαφθοράς και του οργανωμένου εγκλήματος πρέπει να ενταθούν, μεταξύ άλλων και σε υψηλό επίπεδο. Η εφαρμογή των τελεσίδικων δικαστικών αποφάσεων εξακολουθεί να είναι εκ των ουκ άνευ. Η υλοποίηση του σχεδίου δράσης για την εφαρμογή των συστάσεων της ομάδας χρηματοοικονομικής δράσης πρέπει να προχωρήσει περαιτέρω.
- Το Συμβούλιο καλεί την Αλβανία να απόσχει από τη θέσπιση οποιουδήποτε προγράμματος ή μέτρων, όπως νομοθεσία περί φορολογικής αμνηστίας, τα οποία θα μπορούσαν να εκθέσουν σε κίνδυνο ή να υπονομεύσουν την ευθυγράμμιση με το κερτημένο και τις πολιτικές της ΕΕ, συμπεριλαμβανομένων διαδικασιών και μέτρων της ΕΕ που αποσκοπούν στην πρόληψη της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και της φοροδιαφυγής.

71. Το Συμβούλιο εκφράζει ικανοποίηση για το γεγονός ότι η διαδικασία **ελέγχου δικαστών και εισαγγελέων** συνέχισε να προχωρά σταθερά και παρήγαγε απτά αποτελέσματα. Το Συμβούλιο εκφράζει ικανοποίηση για την ευρεία διακομματική στήριξη που έλαβε η χρονικά περιορισμένη παράταση της συνταγματικής εντολής των οργάνων ελέγχου δικαστών και εισαγγελέων, και προτρέπει τις αρχές να εξασφαλίσουν την ομαλή ολοκλήρωση της διαδικασίας το συντομότερο δυνατό. Το Συμβούλιο εκφράζει ικανοποίηση για την αποκατάσταση της λειτουργίας του Ανώτατου Δικαστηρίου και του Συνταγματικού Δικαστηρίου.
72. Σε ό,τι αφορά τα **θεμελιώδη δικαιώματα**, το Συμβούλιο απευθύνει έκκληση για την ενίσχυση των προσπάθειών ώστε να υλοποιηθεί μια συνολική μεταρρύθμιση του τομέα της έγγραφης ιδιοκτησίας και να παγιωθούν δικαιώματα κυριότητας με διαφανή τρόπο, μεταξύ άλλων μέσω της διενέργειας διαβουλεύσεων με όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη, ενδεικτικά μέσω της αντιμετώπισης περιστατικών παραποίησης εγγράφων και μέσω της ταχείας προώθησης της διαδικασίας καταχώρισης και αποζημίωσης. Σε συνέχεια της έγκρισης του νόμου περί απογραφής του πληθυσμού, το Συμβούλιο προσβλέπει στην ομαλή διεξαγωγή της απογραφής με πλήρη διαφάνεια και σύμφωνα με τα διεθνή πρότυπα. Το Συμβούλιο εκφράζει επίσης ικανοποίηση για την έγκριση της παράγωγης νομοθεσίας για τις μειονότητες και εξακολουθεί να καλεί επιτακτικά την Αλβανία να εγκρίνει και να εφαρμόσει γρήγορα την εναπομένουσα εκτελεστική νομοθεσία σχετικά με τον νόμο-πλαίσιο του 2017 για την προστασία των εθνικών μειονοτήτων, σύμφωνα με τα ευρωπαϊκά πρότυπα και με τη συμμετοχή όλων των ενδιαφερόμενων μερών.

Επιπλέον, το Συμβούλιο καλεί και πάλι την Αλβανία να σημειώσει απτή πρόοδο όσον αφορά την **ελευθερία έκφρασης**. Το Συμβούλιο επαναλαμβάνει πόσο σημαντικό είναι να διασφαλιστεί ότι οι τροποποιήσεις του νόμου για τα μέσα ενημέρωσης συνάδουν με τις συστάσεις της επιτροπής της Βενετίας και τα διεθνή πρότυπα, σε περίπτωση περαιτέρω κοινοβουλευτικής εξέτασης του νόμου.

73. Το Συμβούλιο σημειώνει επίσης ότι έχει επιτευχθεί περιορισμένη πρόοδος ως προς τη μεταρρύθμιση της **δημόσιας διοίκησης** και παροτρύνει την Αλβανία να συνεχίσει με αποφασιστικότητα τις προσπάθειες στον τομέα αυτόν. Ο συντονισμός στο πλαίσιο της δημόσιας διοίκησης χρειάζεται βελτίωση, ιδίως για την ενοποίηση των διαδικασιών χάραξης πολιτικής και κατάρτισης του προϋπολογισμού. Η σύσταση νέων οργανισμών θα πρέπει να είναι μια διαδικασία χωρίς αποκλεισμούς, οι δε οργανισμοί θα πρέπει να υπόκεινται σε συστήματα ελέγχων και ισορροπιών.

74. Σε ό,τι αφορά τη **μετανάστευση**, το νομικό πλαίσιο της Αλβανίας είναι σε μεγάλο βαθμό ευθυγραμμισμένο με το κεκτημένο της ΕΕ, ωστόσο χρειάζεται επικαιροποίηση. Ο συνολικός αριθμός των αβάσιμων αιτήσεων ασύλου που υποβλήθηκαν από αλβανούς υπηκόους στην ΕΕ αυξήθηκε σημαντικά το 2021. Οι αλβανικές αρχές θα πρέπει να παρακολουθούν στενά και να αντιμετωπίσουν το φαινόμενο αυτό. Το Συμβούλιο τονίζει ότι η Αλβανία πρέπει να εκπληρώσει τη δέσμευσή της να ευθυγραμμιστεί με την **πολιτική θεωρήσεων της ΕΕ**.
75. Σε ό,τι αφορά τις **οικονομικές μεταρρυθμίσεις**, το Συμβούλιο παροτρύνει την Αλβανία να συνεχίσει τις προσπάθειες για να ανταποκριθεί περαιτέρω στις απαιτήσεις της εσωτερικής αγοράς της ΕΕ και να αντιμετωπίσει τις ανταγωνιστικές πιέσεις και τις δυνάμεις της αγοράς στο εσωτερικό της Ένωσης.
76. Το Συμβούλιο εκφράζει ικανοποίηση για τη συνεχιζόμενη εποικοδομητική δραστηριοποίηση της Αλβανίας στο πεδίο της **περιφερειακής συνεργασίας**. Το Συμβούλιο επικροτεί τη συνέχιση του διαλόγου από την Αλβανία προκειμένου να εξασφαλιστούν **σχέσεις καλής γειτονίας**, οι οποίες εξακολουθούν να είναι εκ των ουκ άνευ.
77. Το Συμβούλιο συγχαίρει θερμά την Αλβανία για τη συνεπή συνεργασία της σε θέματα εξωτερικής πολιτικής, ειδικότερα δε για την πλήρη ευθυγράμμιση της με την **κοινή εξωτερική πολιτική και πολιτική ασφαλείας της ΕΕ**, συμπεριλαμβανομένων των περιοριστικών μέτρων της ΕΕ, με την οποία η Αλβανία στέλνει ξεκάθαρο μήνυμα ότι είναι στρατηγικά προσηλωμένη στην πορεία της προς την ΕΕ. Επικροτεί επίσης τη συνεχή ενεργό συμμετοχή της Αλβανίας σε αποστολές και επιχειρήσεις της ΕΕ στο πλαίσιο της **κοινής πολιτικής ασφάλειας και άμυνας**. Το Συμβούλιο συγχαίρει την Αλβανία για την ενεργό συμμετοχή της ως μη μόνιμο μέλος στο Συμβούλιο Ασφαλείας των Ηνωμένων Εθνών με σκοπό την προώθηση και την προάσπιση της βασιζόμενης σε κανόνες διεθνούς τάξης.

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΣΤΑΘΕΡΟΠΟΙΗΣΗΣ ΚΑΙ ΣΥΝΔΕΣΗΣ

ΒΟΣΝΙΑ ΚΑΙ ΕΡΖΕΓΟΒΙΝΗ

78. Μετά τα συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου της 23ης και 24ης Ιουνίου 2022 και με βάση τη σύσταση που εξέδωσε ακολούθως η Επιτροπή στις 12 Οκτωβρίου 2022, το Συμβούλιο συνιστά να χορηγηθεί το καθεστώς υποψήφιας χώρας στη Βοσνία και Ερζεγοβίνη, με την επιφύλαξη επιβεβαίωσης από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο και με την προϋπόθεση ότι θα ληφθούν τα μέτρα που ορίζει η Επιτροπή στη σύστασή της για να ενισχυθούν το κράτος δικαίου, η πάταξη της διαφθοράς και του οργανωμένου εγκλήματος, η διαχείριση της μετανάστευσης και τα θεμελιώδη δικαιώματα. Το Συμβούλιο προσβλέπει στην επιβεβαίωση της απόφασης αυτής από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Δεκεμβρίου. Στο υφιστάμενο γεωπολιτικό πλαίσιο, το Συμβούλιο υπογραμμίζει ότι η χώρα πρέπει επείγοντως να κάνει βήματα προόδου στην πορεία της προς την ΕΕ, ιδίως μέσω της εκπλήρωσης των 14 βασικών προτεραιοτήτων για την έναρξη των διαπραγματεύσεων προσχώρησης στην ΕΕ οι οποίες προσδιορίζονται στη γνώμη της Επιτροπής σχετικά με την αίτηση προσχώρησης της Βοσνίας και Ερζεγοβίνης στην ΕΕ, όπως προσυπογράφηκε από το Συμβούλιο το 2019. Το Συμβούλιο καλεί επίσης όλους τους πολιτικούς ηγέτες στη Βοσνία και Ερζεγοβίνη να υλοποιήσουν ταχέως τις δεσμεύσεις που ορίζονται στη συμφωνία που επιτεύχθηκε στις 12 Ιουνίου 2022 και να ολοκληρώσουν επείγοντως τη συνταγματική και εκλογική μεταρρύθμιση σύμφωνα με τις βασικές προτεραιότητες.
79. Το Συμβούλιο επικροτεί τη διεξαγωγή γενικών **εκλογών** στη Βοσνία και Ερζεγοβίνη στις 2 Οκτωβρίου 2022. Σύμφωνα με τα προκαταρκτικά πορίσματα και συμπεράσματα της αποστολής παρακολούθησης εκλογών της Υπηρεσίας Δημοκρατικών Θεσμών και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του ΟΑΣΕ, οι εκλογές ήταν συνολικά ανταγωνιστικές και καλά οργανωμένες, αλλά σηματοδεύτηκαν από δυσπιστία έναντι των δημόσιων θεσμών και ρητορική εθνοτικού διχασμού. Η διασφάλιση της διεξαγωγής των εκλογών σύμφωνα με τα ευρωπαϊκά πρότυπα αποτελεί βασική προτεραιότητα που έχει προσδιοριστεί στη γνώμη της Επιτροπής. Η ΕΕ αναμένει την ταχεία σύσταση εύρυθμων νομοθετικών σωμάτων και κυβερνήσεων σε επίπεδο κράτους, οντοτήτων και καντονιών, με σκοπό την εστίαση στις μεταρρυθμίσεις της ενωσιακής πορείας.
80. Το Συμβούλιο επαναλαμβάνει περαιτέρω την αταλάντευτη προσήλωσή του στην ενωσιακή προοπτική της Βοσνίας και Ερζεγοβίνης ως ενιαίας, ενωμένης και κυρίαρχης χώρας.

81. Το Συμβούλιο προτρέπει όλους τους πολιτικούς παράγοντες στη Βοσνία και Ερζεγοβίνη να αποκηρύξουν και να απόσχουν από την προκλητική διχαστική ρητορική και δράση, όπως την αμφισβήτηση της κυριαρχίας, της ενότητας και της εδαφικής ακεραιότητας της χώρας, και να σταματήσουν την εξύμνηση καταδικασθέντων εγκληματιών πολέμου, καθώς και να προωθήσουν ενεργά τη συμφιλίωση.
82. Το Συμβούλιο σημειώνει με ανησυχία την περιορισμένη συνολική πρόοδο στις **μεταρρυθμίσεις**, εκφράζοντας ωστόσο την ικανοποίησή του για τα πρόσφατα μέτρα που ελήφθησαν, μεταξύ των οποίων: η έγκριση τροποποιήσεων της νομοθεσίας για τις δημόσιες συμβάσεις, η έγκριση της συνολικής στρατηγικής για τη διαχείριση των δημόσιων οικονομικών από όλα τα επίπεδα κυβέρνησης, ο διορισμός τεσσάρων δικαστών που έλειπαν από το Συνταγματικό Δικαστήριο της ομοσπονδιακής οντότητας, η κύρωση διαφόρων συμφωνιών, όπως για τα προγράμματα «Ορίζων Ευρώπη» και «Δημιουργική Ευρώπη», και του μηχανισμού πολιτικής προστασίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης, καθώς και η πρόοδος στην ενεργοποίηση της συνεργασίας με την Ευρώπη και η έγκριση της στρατηγικής για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας.
83. Σύμφωνα με τους θεσμικούς μηχανισμούς που θεσπίστηκαν με την ειρηνευτική συμφωνία του Ντέιτον, η Βοσνία και Ερζεγοβίνη πρέπει να προβεί σε περαιτέρω συνταγματικές και εκλογικές μεταρρυθμίσεις για να διασφαλίσει την ισότητα και τη χωρίς διακρίσεις μεταχείριση όλων των πολιτών, ιδίως με την εφαρμογή της νομολογίας του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (ΕΔΑΔ) στην υπόθεση Sejdić-Finci. Το Συμβούλιο ζητεί εκ νέου μια διαδικασία περιορισμένων συνταγματικών και εκλογικών μεταρρυθμίσεων χωρίς αποκλεισμούς, μέσω πραγματικού διαλόγου και σύμφωνα με τα ευρωπαϊκά πρότυπα με σκοπό την εξάλειψη όλων των μορφών ανισότητας και διακρίσεων στην εκλογική διαδικασία. Το Συμβούλιο υπογραμμίζει ότι δεν θα πρέπει να ληφθεί κανένα νομοθετικό ή πολιτικό μέτρο που θα δυσχέραινε περισσότερο την εφαρμογή της απόφασης στην υπόθεση Sejdić-Finci και άλλων συναφών αποφάσεων του ΕΔΑΔ ή που θα όξυνε περαιτέρω τον διχασμό.
84. Ενώ ανησυχεί για την έλλειψη προόδου, το Συμβούλιο ενθαρρύνει περαιτέρω τη Βοσνία και Ερζεγοβίνη να εξετάσει τις μεταρρυθμίσεις που αποσκοπούν στη βελτίωση του νομοθετικού και θεσμικού πλαισίου της χώρας ώστε να συμμορφωθεί με τις απαιτήσεις προσχώρησης στην ΕΕ, μεταξύ άλλων με την κατάρτιση και την έγκριση εθνικού προγράμματος για την υιοθέτηση του κεκτημένου της ΕΕ.

85. Το Συμβούλιο επικροτεί τις τροποποιήσεις της νομοθεσίας για τις δημόσιες συμβάσεις, αλλά εκφράζει την ανησυχία του για το ότι δεν έχει σημειωθεί περαιτέρω πρόοδος όσον αφορά τη διεκπεραίωση των βασικών προτεραιοτήτων της γνώμης και των πορισμάτων της έκθεσης εμπειρογνομόνων για ζητήματα του κράτους δικαίου. Το Συμβούλιο υπογραμμίζει ότι οι αρχές πρέπει να ενισχύσουν το **κράτος δικαίου** και να προβούν σε αποφασιστικές ενέργειες για να ενισχύσουν την πρόληψη και την πάταξη της διαφθοράς και του οργανωμένου εγκλήματος. Για τον σκοπό αυτόν, το Συμβούλιο καλεί τη Βοσνία και Ερζεγοβίνη να εγκρίνει τροποποιήσεις περί ακεραιότητας στον νόμο περί Ανώτατου Δικαστικού και Εισαγγελικού Συμβουλίου και να ευθυγραμμίσει τη νομοθεσία της σχετικά με τις συγκρούσεις συμφερόντων με τα ευρωπαϊκά πρότυπα. Το Συμβούλιο υπενθυμίζει επίσης ότι είναι αναγκαίο η Βοσνία και Ερζεγοβίνη να εγκρίνει νέο νόμο περί Ανώτατου Δικαστικού και Εισαγγελικού Συμβουλίου και να εγκρίνει τον νόμο περί δικαστηρίων της Βοσνίας και Ερζεγοβίνης. Οι αποφάσεις του Συνταγματικού Δικαστηρίου πρέπει να γίνονται πλήρως σεβαστές.
86. Το Συμβούλιο εκφράζει ικανοποίηση για το γεγονός ότι έχει εγκαθιδρυθεί σε μεγάλο βαθμό το νομοθετικό και θεσμικό πλαίσιο για τα **θεμελιώδη δικαιώματα** και έχουν εγκριθεί σχέδια δράσης για την κοινωνική ένταξη των Ρομά και για τα δικαιώματα των ΛΟΑΤΙ ατόμων. Καλεί τη Βοσνία και Ερζεγοβίνη να εντείνει σημαντικά τις μεταρρυθμιστικές προσπάθειες για τα ανθρώπινα δικαιώματα, την ισότητα των φύλων και την απαγόρευση των διακρίσεων, κυρίως με τη θέσπιση εθνικού προληπτικού μηχανισμού κατά των βασανιστηρίων και της κακομεταχείρισης.
87. Το Συμβούλιο εκφράζει τη λύπη του για την έλλειψη προόδου ως προς την **ελευθερία της έκφρασης και των μέσων ενημέρωσης** και την ασφάλεια των δημοσιογράφων, και παροτρύνει τη Βοσνία και Ερζεγοβίνη να μεριμνήσει για την κατάλληλη δικαστική επακολούθηση σε υποθέσεις απειλών και βίας κατά δημοσιογράφων και εργαζομένων στα μέσα ενημέρωσης.
88. Το Συμβούλιο αναμένει από τη Βοσνία και Ερζεγοβίνη να υλοποιήσει τα βασικά στάδια της **μεταρρύθμισης της δημόσιας διοίκησης**, εξασφαλίζοντας τη δημιουργία επαγγελματικού και αποπολιτικοποιημένου δημοσιοϋπαλληλικού κλάδου και μια συντονισμένη προσέγγιση ως προς τη χάραξη πολιτικής για ολόκληρη τη χώρα.
89. Το Συμβούλιο επικροτεί τα θετικά μέτρα που έχουν ληφθεί για τη βελτίωση της διαχείρισης και του συντονισμού της **μετανάστευσης**, καθώς και του συστήματος ασύλου της, και προτρέπει τη Βοσνία και Ερζεγοβίνη να εξακολουθήσει με αποφασιστικό τρόπο τις εργασίες για την επιτυχή αντιμετώπιση των μεταναστευτικών προκλήσεων. Στο πλαίσιο αυτό, το Συμβούλιο σημειώνει με ικανοποίηση ότι το Συμβούλιο Υπουργών ενέκρινε νομοθετική πρόταση για τον συνοριακό έλεγχο και ενθαρρύνει τη Βοσνία και Ερζεγοβίνη να θεσπίσει τη στρατηγική και το σχέδιο δράσης για τη μετανάστευση, να βελτιώσει την ευθυγράμμιση με την πολιτική θεωρήσεων της ΕΕ, καθώς και να ενισχύσει τη διαχείριση των συνόρων και να συνάψει τη συμφωνία περί καθεστώτος του Frontex με την ΕΕ.

90. Σε ό,τι αφορά τις **οικονομικές μεταρρυθμίσεις**, το Συμβούλιο εκφράζει την ανησυχία του για το ότι η χώρα εξακολουθεί να βρίσκεται σε πρώιμο στάδιο της εγκαθίδρυσης λειτουργικής οικονομίας της αγοράς και όσον αφορά την ικανότητά της να αντιμετωπίζει τις ανταγωνιστικές πιέσεις και τις δυνάμεις της αγοράς στην ΕΕ. Το Συμβούλιο υπενθυμίζει την ανάγκη να εξασφαλιστεί η συμμόρφωση με τη Συμφωνία Σταθεροποίησης και Σύνδεσης (ΣΣΣ) και η τακτική διεξαγωγή συνεδριάσεων των οργάνων ΣΣΣ.
91. Το Συμβούλιο παροτρύνει τη Βοσνία και Ερζεγοβίνη να συμμετάσχει πιο ενεργά στην **περιφερειακή συνεργασία και τις σχέσεις καλής γειτονίας**.
92. Το Συμβούλιο επικροτεί τη σημαντική βελτίωση της Βοσνίας και Ερζεγοβίνης ως προς την ευθυγράμμισή της με την **κοινή εξωτερική πολιτική και πολιτική ασφαλείας της ΕΕ**, η οποία σηματοδοτεί τη δέσμευσή της στην πορεία της προς την ΕΕ. Το Συμβούλιο καλεί τη Βοσνία και Ερζεγοβίνη να βελτιώσει περαιτέρω το ποσοστό ευθυγράμμισής της και να διασφαλίσει την πλήρη εφαρμογή των περιοριστικών μέτρων.
93. Το Συμβούλιο εκφράζει ικανοποίηση για την παράταση της εντολής της EUFOR Althea, η οποία εξακολουθεί να στηρίζει τις αρχές της Βοσνίας και Ερζεγοβίνης στη διατήρηση ασφαλούς και προστατευμένου περιβάλλοντος για όλους τους πολίτες.
94. Το Συμβούλιο επαναλαμβάνει τη σημασία της συνεχούς συνεργασίας μεταξύ των διεθνών παραγόντων και εκφράζει την υποστήριξή του στην αποστολή του ύπατου εκπροσώπου και του γραφείου του για την υλοποίηση του θεματολογίου 5 + 2.

ΚΟΣΟΒΟ

95. Το Συμβούλιο επικροτεί τη διαρκή προσήλωση του Κοσόβου στην ευρωπαϊκή του πορεία και επαναλαμβάνει τη σημασία της συνέχισης της εφαρμογής της **Συμφωνίας Σταθεροποίησης και Σύνδεσης (ΣΣΣ) ΕΕ-Κοσόβου**.
96. Το Συμβούλιο εκφράζει ικανοποίηση για τη διαρκή πρόοδο ως προς την ενίσχυση της δημοκρατίας και του κράτους δικαίου, τη συνολική απονομή δικαιοσύνης, την πάταξη της διαφθοράς, την καταπολέμηση της τρομοκρατίας και την πρόληψη του βίαιου εξτρεμισμού. Καλεί το Κόσοβο να συνεχίσει να ενισχύει την καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος. Στον δικαστικό τομέα το Συμβούλιο καλεί το Κόσοβο να βελτιώσει την εφαρμογή των υφιστάμενων μέσων για τη διαφύλαξη της ακεραιότητας, της ανεξαρτησίας και της αποτελεσματικότητας του δικαστικού συστήματος, μεταξύ άλλων με τις ενδεδειγμένες αλλαγές στη νομοθεσία, και επικροτεί τη δέσμευση της κυβέρνησης να ακολουθήσει τις συστάσεις της Επιτροπής της Βενετίας και να συνεργαστεί με την ΕΕ. Το Κόσοβο θα πρέπει να συνεχίσει περαιτέρω τη μεταρρύθμιση της δημόσιας διοίκησης, εντείνοντας τις προσπάθειες για τη δημιουργία επαγγελματικού, υπεύθυνου και προσανατολισμένου στους πολίτες δημοσιονομικού κλάδου, σύμφωνα με τα ευρωπαϊκά και διεθνή πρότυπα.
97. Το Συμβούλιο καλεί το Κόσοβο να εγκύψει στις επαναλαμβανόμενες ελλείψεις στην **εκλογική** διαδικασία και να εφαρμόσει τις σχετικές συστάσεις των αποστολών παρακολούθησης εκλογών της ΕΕ πριν από τις επόμενες εκλογές που πρόκειται να διεξαχθούν το 2025. Στο πλαίσιο αυτό, το Συμβούλιο επικροτεί τη δημιουργία από τη Συνέλευση πολυκομματικής ad hoc επιτροπής για τις εν λόγω μεταρρυθμίσεις. Το Συμβούλιο ενθαρρύνει όλα τα πολιτικά κόμματα να συνεργαστούν για την περαιτέρω ενίσχυση του νομοθετικού ρόλου της Συνέλευσης, καθώς και του εποπτικού της ρόλου, και να δώσουν προτεραιότητα στη νομοθεσία καίριας σημασίας, ιδίως όσον αφορά τις μεταρρυθμίσεις που σχετίζονται με την ΕΕ, για τις οποίες θα πρέπει να επιδιωχθεί πολυκομματική στήριξη.
98. Το Συμβούλιο χαιρετίζει την απερίφραστη καταδίκη του επιθετικού πολέμου της Ρωσίας κατά της Ουκρανίας από το Κόσοβο, τον σαφή γεωστρατηγικό προσανατολισμό του, καθώς και την οικειοθελή ευθυγράμμισή του με τα περιοριστικά μέτρα της ΕΕ, ιδίως κατά της Ρωσίας και της Λευκορωσίας, και τη συνεχή εφαρμογή τους.

99. Το Συμβούλιο σημειώνει ότι η **οικονομία** του Κοσόβου γνώρισε ισχυρή οικονομική ανάκαμψη μετά την πανδημία, αλλά ότι οι προοπτικές ανάπτυξης το 2022 έχουν επιδεινωθεί. Οι υφιστάμενες παγκόσμιες οικονομικές προκλήσεις καταδεικνύουν την ανάγκη να συνεχιστεί η αντιμετώπιση των μακροχρόνιων διαρθρωτικών προβλημάτων, ιδίως σε ό,τι αφορά την ενεργειακή ασφάλεια, αλλά και την έλλειψη οικονομικής διαφοροποίησης, την εξάρτηση από εξωτερικές χρηματοδοτικές ροές και την εκτεταμένη άτυπη οικονομία, καθώς επίσης και των προκλήσεων στον τομέα του κράτους δικαίου, συμπεριλαμβανομένης της διαφθοράς.
100. Το Συμβούλιο καλεί το Κόσοβο να θεσπίσει ταχέως φιλόδοξη και μακρόπνοη ενεργειακή στρατηγική και να αυξήσει το μερίδιο των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας στο ενεργειακό του μείγμα. Απαιτούνται διαρκείς προσπάθειες για τη διασφάλιση της ασφάλειας του εφοδιασμού, τη διαφοροποίηση των πηγών, τη βελτίωση της λειτουργίας της εσωτερικής αγοράς ενέργειας και την ανάπτυξη των ενεργειακών δικτύων και της ενεργειακής απόδοσης.
101. Το Συμβούλιο υποστηρίζει την **ελευθέρωση του καθεστώτος θεωρήσεων** για το Κόσοβο και αναγνωρίζει τη σημασία της για τους πολίτες του Κοσόβου. Το Συμβούλιο προσβλέπει στην ταχεία και επιτυχή διαπραγμάτευση με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο σχετικά με τις αναγκαίες τροποποιήσεις του κανονισμού (ΕΕ) 2018/1806.
102. Το Συμβούλιο παροτρύνει το Κόσοβο να καταβάλει πρόσθετες προσπάθειες για την πλήρη εφαρμογή του νομικού πλαισίου για τα **θεμελιώδη δικαιώματα**, σύμφωνα με τα ευρωπαϊκά πρότυπα, καθώς και για τη βελτίωση του συντονισμού και της εποπτείας. Πρέπει να καταβληθούν περαιτέρω προσπάθειες, ιδίως για τη διασφάλιση της πλήρους προστασίας της πολιτιστικής και θρησκευτικής κληρονομιάς, της προστασίας των δικαιωμάτων των ατόμων που ανήκουν σε μη πλειοψηφικές κοινότητες, συμπεριλαμβανομένων των Ρομά και Ασκάλι, και των εκτοπισθέντων προσώπων και των ΛΟΑΤΙ ατόμων, καθώς και για την ισότητα των φύλων στην πράξη. Οι υφιστάμενοι μηχανισμοί για τα ανθρώπινα δικαιώματα πρέπει να ενισχυθούν περαιτέρω.

103. Σε ό,τι αφορά τον **διάλογο** υπό την αιγίδα της ΕΕ, το Συμβούλιο εκφράζει ικανοποίηση για τη συνέχιση του διαλόγου και επαινεί τον ύπατο εκπρόσωπο και τον ΕΕΕΕ για τον διάλογο Βελιγραδίου-Πρίστινας και άλλα θέματα περιοχής Δυτικών Βαλκανίων για την προσήλωσή τους. Το Συμβούλιο αναμένει από το Κόσοβο να συμμετάσχει στον διάλογο υπό την αιγίδα της ΕΕ καλή τη πίστει και με πνεύμα συμβιβασμού ώστε να επιτευχθεί συνολική νομικά δεσμευτική συμφωνία με τη Σερβία για την εξομάλυνση των σχέσεων σύμφωνα με το διεθνές δίκαιο και το κεκτημένο της ΕΕ χωρίς άλλη καθυστέρηση. Η συμφωνία αυτή θα πρέπει να έχει ως αντικείμενο όλα τα εκκρεμή ζητήματα και να συμβάλει στην περιφερειακή σταθερότητα. Τούτο είναι ζωτικής σημασίας ώστε το Κόσοβο και η Σερβία να μπορέσουν να σημειώσουν πρόοδο στην αντίστοιχη ευρωπαϊκή πορεία τους. Το Συμβούλιο επαναλαμβάνει την ισχυρή του προσδοκία για πλήρη τήρηση και υλοποίηση όλων των προηγούμενων συμφωνιών χωρίς καθυστέρηση, καθώς και για την εποικοδομητική συμμετοχή όλων των μερών για την επίλυση όλων των διμερών διαφορών τους. Το Συμβούλιο καλεί αμφότερα τα μέρη να απόσχουν από μονομερείς και προκλητικές ενέργειες που θα μπορούσαν να επιφέρουν εντάσεις και βία και από τη ρητορική που δεν ευνοεί τον διάλογο. Το Συμβούλιο υπενθυμίζει και στα δύο μέρη την κοινή τους ευθύνη για τη διασφάλιση της ειρήνης και της σταθερότητας.
104. Το Συμβούλιο επαναλαμβάνει τη σημασία και την υποστήριξή του στο έργο των Ειδικών Δικαστικών Τμημάτων για το Κόσοβο και της Ειδικής Εισαγγελίας. Η διαρκής πλήρης συνεργασία με το Κόσοβο ώστε να μπορέσουν να εκπληρώσουν την εντολή τους συνιστά σημαντική απόδειξη της προσήλωσής του στο κράτος δικαίου και στον τερματισμό της ατιμωρησίας.
105. Το Συμβούλιο προτρέπει το Κόσοβο να αναπτύξει στρατηγική για τη μεταβατική δικαιοσύνη, συμπεριλαμβανομένης συνολικής προσέγγισης για την αντιμετώπιση του παρελθόντος του. Το Συμβούλιο εφιστά την προσοχή στην ανάγκη να σημειωθεί περαιτέρω πρόοδος στον εσωτερικό διάλογο.
106. Το Συμβούλιο υπενθυμίζει τη σημασία της στενής συνεργασίας του Κοσόβου με την αποστολή **EULEX**, καθώς και άλλους σχετικούς διεθνείς φορείς.
107. Το Συμβούλιο υπενθυμίζει τη σημασία της περιφερειακής συνεργασίας και των **σχέσεων καλής γειτονίας** και παροτρύνει το Κόσοβο να συνεχίσει να συμμετέχει ενεργά και εποικοδομητικά σε δράσεις **περιφερειακής συνεργασίας**.